

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1922.

Första kammaren.

Nr 11.

Onsdagen den 22 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 15 och den 17 innevarande månad.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren ankomna protokoll:

År 1922 den 21 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse revisorer och revisorssuppleanter för granskning av riksbankens avdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning; och befunnos efter valens slut hava blivit utsedda till

Revisorer:

vid kontoret i Göteborg

herr <i>Åkesson, Aug.</i> , f. d. riksdagsman, Göteborg,	med 29 röster,
„ <i>Neiglick, Fritz</i> , kapten, Göteborg,	„ 29 „
„ <i>d'Orchimont, Fredrik</i> , f. d. handlande, Floda,	„ 29 „
„ <i>Larsson, L.</i> , landstingsman, Huveröd,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Malmö

herr <i>Wikborn, N.</i> , lantbrukare, Arrie, Månstorp,	med 29 röster,
„ <i>Cavalli, Gustaf</i> , överstelöjtnant, Malmö,	„ 29 „
„ <i>Johansson, P. A.</i> , kassör, Malmö,	„ 29 „
„ <i>Persson, Alfred</i> , lantbrukare, Vadensjö,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Falun

herr <i>Olsson, Åhlmans Olof</i> , f. d. riksdagsman, Insjön,	med 29 röster,
„ <i>Nordin, G.</i> , major, Falun,	„ 29 „
„ <i>Sandström, Carl</i> , kamrer, Orsa,	„ 29 „
„ <i>Backelin, H.</i> , landstingsman, Falun,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Gävle

herr <i>Hällander, Alb.</i> , handelsföreståndare, Gävle	med 29 röster,
„ <i>Lindblom, Edw.</i> , handlande, Gävle,	„ 29 „
„ <i>Bergsten, Knut</i> , tryckeriföreståndare, Gävle,	„ 29 „
„ <i>Aldén, Robert</i> , kontorschef, Gävle,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Halmstad

herr <i>Bökman, E.</i> , rektor, Halmstad,	med 29 röster,
„ <i>Ehrenborg, G.</i> , major, Halmstad,	„ 29 „
„ <i>Linder, J. R.</i> , skollärare, Tvååker,	„ 29 „
„ <i>Dahlberg, John</i> , handelsföreståndare, Halmstad,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Härnösand

herr <i>Tham, K.</i> , rektor, Härnösand,	med 29 röster,
„ <i>Carlsson, V.</i> , häradsskrivare, Härnösand,	„ 29 „
„ <i>Hallin, E.</i> , kassör, Örnsköldsvik,	„ 29 „
„ <i>Hesse, Samuel</i> , advokat, Härnösand,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Jönköping

herr <i>Johansson, Edvard</i> , Häradsköp, Skillingaryd,	med 29 röster,
„ <i>Gislén, Knut</i> , landskamrerare, Jönköping,	„ 29 „
„ <i>Andrén, Fredrik</i> , ingenjör, Jönköping,	„ 29 „
„ <i>Jonsson, Johan</i> , landstingsman, Norrahammar,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Kalmar

herr <i>Schött, Helmer</i> , tullförvaltare, Kalmar,	med 29 röster,
„ <i>Wickbom, J. A. O.</i> , rektor, Kalmar,	„ 29 „
„ <i>Modéer, Seth</i> , handlande, Mönsterås,	„ 29 „
„ <i>Gustafsson, Hjalmar</i> , redaktör, Kalmar,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Karlskrona

herr <i>Rydén, Magnus</i> , förste marinintendent, Karlskrona,	med 29 röster,
„ <i>Appelkvist, Caspar</i> , handelsföreståndare, Ronneby,	„ 29 „
„ <i>Lundblad, Hj.</i> , kyrkoherde, Hällaryd,	„ 29 „
„ <i>Brorsson, N.</i> , kantor, Asarum,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Karlstad

herr <i>Berg, N. A:son</i> , f. d. riksdagsman, Munkfors,	med 29 röster,
„ <i>Falk, H. H. W.</i> , kapten, Karlstad,	„ 29 „
„ <i>Göthberg, A. H.</i> , f. d. riksdagsman, Munkfors,	„ 29 „
„ <i>Mossberg, Gustaf</i> , handlande, Framnäs, Blomskog,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Kristianstad

herr	<i>Svensson, M.</i> , kontorsbiträde, Kristianstad,	med 29 röster,
„	<i>Wingren, H.</i> , kamrer, Kristianstad,	„ 29 „
„	<i>Witzell, C.</i> , f. d. riksdagsman, Örkelljunga,	„ 29 „
„	<i>Åkesson, J. A.</i> , f. d. riksdagsman, Raskarum, S:t Olof,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Linköping

herr	<i>Burén, Iv.</i> , lantbrukare, Boxholm,	med 29 röster,
„	<i>Träff, J. A.</i> , f. d. riksdagsman, Mjölby,	„ 29 „
„	<i>Karlsson, K. O.</i> , nämndeman, Åtvidaberg,	„ 29 „
„	<i>Hanzén, J.</i> , redaktör, Linköping,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Luleå

herr	<i>Bexcell, Albert</i> , stadsfogde, Luleå,	med 29 röster,
„	<i>Nordberg, Alb.</i> , kyrkoherde, Neder-Luleå,	„ 29 „
„	<i>Bäckström, Amandus</i> , kommissionär, Öjebyn,	„ 29 „
„	<i>Sandström, Robert</i> , handlande, Gammelstad,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Mariestad

herr	<i>Holm, G.</i> , f. d. läroverksadjunkt, Skara,	med 29 röster,
„	<i>Jonzon, P. G.</i> , landstingsman, Leksberg, Mariestad,	„ 29 „
„	<i>Bolin, J. Z.</i> , skollärare, Fyrunga,	„ 29 „
„	<i>Sterner, E.</i> , redaktör, Mariestad,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Norrköping

herr	<i>v. Malmborg, Karl</i> , kapten, Wii, Okna,	med 29 röster,
„	<i>Eriksson, Karl</i> , f. d. riksdagsman, Lundby, Okna,	„ 29 „
„	<i>Lagerbäck, E. A.</i> , kassör, Norrköping,	„ 29 „
„	<i>Ringkvist, A.</i> , folkskollärare, Norrköping,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Nyköping

herr	<i>Sjöström, G.</i> , kyrkoherde, Tuna, Larslund,	med 29 röster,
„	<i>Weinberg, B.</i> , f. d. godsägare, Nyköping,	„ 29 „
„	<i>Winblad, Oskar</i> , förvaltare, Nyköping,	„ 29 „
„	<i>Uhrberg, Ivar</i> , lantbrukare, St. Kungsladugården, Nyköping,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Sundsvall

herr	<i>Horneij, Arvid</i> , tandläkare, Sundsvall,	med 29 röster,
„	<i>Carlström, L. W.</i> , bageriföreståndare, Sundsvall,	„ 29 „
„	<i>Eckholm, R.</i> , f. d. riksdagsman, Sundsvall,	„ 29 „
„	<i>Thor, C. G.</i> , förvaltare, Nedansjö,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Umeå

herr <i>Grafström, Hj.</i> , överste, Umeå,	med 29 röster,
„ <i>Lagerkvist, Emil</i> , f. d. riksdagsman, Skellefteå,	„ 29 „
„ <i>Ålund, W.</i> , jägmästare, Umeå,	„ 29 „
„ <i>Jonsson, O.</i> , f. d. riksdagsman, Gumboda, Sikeå,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Uppsala

herr <i>Bring, Sven Kasper</i> , f. d. rådman, Uppsala,	med 29 röster,
„ <i>Wiklund, Gustaf</i> , t. f. akademibokhållare, Uppsala,	„ 29 „
„ <i>Arnelius, G.</i> , organist, Öster-Lövsta,	„ 29 „
„ <i>Wahlmark, P.</i> , direktör, Uppsala,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Visby

friherre <i>Kruuse af Verchou, H.</i> , major, Tingstäde,	med 29 röster,
herr <i>Melin, Oskar</i> , f. d. landskamrerare, Visby,	„ 29 „
„ <i>Larsson, K. L. J.</i> , f. d. riksdagsman, Bondarve,	„ 29 „
„ <i>Svallingson, M. E.</i> , landsfiskal, Böndersgård, Klintehamn,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Vänersborg

herr <i>Björklund, E.</i> , jägmästare, Vänersborg,	med 29 röster,
„ <i>Håkansson, V. R.</i> , kamrer, Vänersborg,	„ 29 „
„ <i>Johansson, A.</i> , handlande, Ed,	„ 29 „
„ <i>Johansson, Albert</i> , bruksbokhållare, Upphärad,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Västerås

herr <i>Robsahm, G. W. T.</i> , kapten, Västerås,	med 29 röster,
„ <i>Lundblad, Axel</i> , f. d. riksdagsman, Fredriksberg, Västerås,	„ 29 „
„ <i>Uggla, Claes</i> , f. d. häradshövding, Västerås,	„ 29 „
„ <i>Lindgren, Gustaf</i> , f. d. riksdagsman, Islingby,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Växjö

herr <i>Bengtson-Gierup, Hans</i> , distriktslantmätare, Växjö,	med 29 röster,
„ <i>Johansson, O. A.</i> , hospitalssyssloman, Växjö,	„ 29 „
„ <i>Svensson, J. G.</i> , f. d. riksdagsman, Betingetorp,	„ 29 „
„ <i>Ljungkvist, J. M.</i> , garvare, Växjö,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Örebro

herr <i>Zethelius, G.</i> , major, Örebro,	med 29 röster,
„ <i>von Hofsten, H. R.</i> , major, Örebro,	„ 29 „
„ <i>Persson, O.</i> , nämndeman, Asker,	„ 29 „
„ <i>Gustafsson, Arv.</i> , kassör, Örebro,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Östersund

herr	<i>Mattsson, Anders</i> , lasarettssyssloman, Östersund,	med 29 röster,
„	<i>Björklund, Olof</i> , godsägare, Oviken,	„ 29 „
„	<i>Roman, P. G.</i> , häradskrivare, Östersund,	„ 29 „
„	<i>Fladvad, O. E.</i> , landstingsman, Odenslund, Östersund,	„ 29 „ ;

Suppleanter:*vid kontoret i Göteborg*

herr	<i>Dahlström, Axel</i> , expeditionsföreståndare, Göteborg,	med 29 röster,
„	<i>Sundberg, Axel</i> , borgmästare, Lysekil,	„ 29 „
„	<i>Hjort, Gustaf</i> , direktör, Göteborg,	„ 29 „
„	<i>Rodhe, C. W.</i> , major, Göteborg,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Malmö

herr	<i>Persson, Per Hjalmar</i> , lantbrukare, Klörup, Ahlstad,	med 29 röster,
„	<i>Rosén, Anders</i> , lektor, Malmö,	„ 29 „
„	<i>Ljung, J.</i> , handlande, Hör,	„ 29 „
„	<i>von Porath, Wilhelm</i> , överstelöjtnant, Lund,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Falun

herr	<i>Skarstedt, W.</i> , f. d. riksdagsman, Falun,	med 29 röster,
„	<i>Olsén, Olof</i> , handlande, Orsa,	„ 29 „
„	<i>Bohm, H.</i> , kronofogde, Falun,	„ 29 „
„	<i>Minör, P. A.</i> , landstingsman, Falun,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Gävle

herr	<i>Andersson, A. J.</i> , f. d. riksdagsman, Gävle,	med 29 röster,
„	<i>Nord, Emil</i> , folkskollärare, Åshammar,	„ 29 „
„	<i>Nyberg, N. A.</i> , trävaruhandlare, Gävle,	„ 29 „
„	<i>Larsson, Petrus</i> , grosshandlare, Storvik,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Halmstad

herr	<i>Brodin, O.</i> , skomakaremästare, Halmstad,	med 29 röster,
„	<i>Jönsson, C. B.</i> , f. d. riksdagsman, Röinge,	„ 29 „
„	<i>Kindberg, A.</i> , läroverksadjunkt, Halmstad,	„ 29 „
„	<i>Johansson, Aug.</i> , lantbrukare, Skälmtorp, Slöinge,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Härnösand

herr	<i>Sandström, Nils</i> , direktör, Nyland,	med 29 röster,
„	<i>Björklund, Henrik</i> , köpman, Härnösand,	„ 29 „
„	<i>Hammarlind, Otto</i> , fabrikör, Nyland,	„ 29 „
„	<i>Törner, Alfred</i> , direktör, Härnösand,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Jönköping

herr <i>Ramfeldt, Harry</i> , kapten, Ramsjöholm,	med 29 röster,
„ <i>Gelotte, B. E.</i> , f. d. riksdagsman, Tranås,	„ 29 „
„ <i>Svensson, Johan</i> , nämndeman, Fällinge, Smålandsstenar,	„ 29 „
„ <i>Magnusson, August</i> , fabrikör, Svarvartorpet, Anderstorp,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Kalmar

herr <i>Karlsson, Hjalmar</i> , ombudsman, Kalmar,	med 29 röster,
„ <i>Olsson, John</i> , skräddare, Kalmar,	„ 28 „
„ <i>Nilsson, V.</i> , rostmästare, Kalmar,	„ 28 „
„ <i>Johansson, Adolf</i> , f. d. riksdagsman, Möllstorp, Färjestaden,	„ 27 „ ;

vid kontoret i Karlskrona

herr <i>Olsson, N. P.</i> , kamrerare, Mjällby,	med 29 röster,
„ <i>Risberg, O.</i> , köpman, Karlskrona,	„ 29 „
„ <i>Dahl, Aug.</i> , häradsdomare, Rosendal,	„ 29 „
„ <i>Klemedtson, Nils</i> , lantbrukare, Merserum,	„ 28 „ ;

vid kontoret i Karlstad

herr <i>Svensson, Johan</i> , lantbrukare, Spånga, Östra Fogelvik, Skattkärr,	med 29 röster,
„ <i>Huss, R.</i> , kapten, Karlstad,	„ 29 „
„ <i>Lind, A.</i> , grosshandlare, Kil,	„ 29 „
„ <i>Johansson, Emil</i> , kyrkvärd, N : a Borgvik,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Kristianstad

herr <i>Sköld, H.</i> , folkskollärare, Kristianstad,	med 29 röster,
„ <i>Persson, John</i> , handlande, Osby,	„ 29 „
„ <i>Olsson, Otto J.</i> , Hammenhög,	„ 29 „
„ <i>Lorensen, H. Chr.</i> , kamrer, Karpalund,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Linköping

herr <i>Svensson, Joh.</i> , disponent, Linköping,	med 29 röster,
„ <i>Rydén, C.</i> , järnvägskontrollör, Linköping,	„ 29 „
„ <i>Hallendorff, Joh.</i> , landstingsman, Gjerstorp, Linköping,	„ 29 „
„ <i>Danckwardt-Lillieström, Gösta</i> , kassör, Linköping,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Luleå

herr <i>Lantz, E. P.</i> , landstingsman, Luleå,	med 29 röster,
„ <i>Sundberg, Ragnar</i> , länsassessor, Luleå,	„ 29 „
„ <i>Lindquist, Melker</i> , grosshandlare, Luleå,	„ 29 „
„ <i>Wikström, Arvid</i> , kyrkvärd, Öjebyn,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Mariestad

herr <i>Johansson, Alf.</i> , lantbrukare, Rambotorp, Låstad,	med 29 röster,
„ <i>Adolfson, Erik</i> , kommissionär, Moholm,	„ 29 „
„ <i>Andersson, Justus</i> , landstingsman, Åsen, Karlsborg,	„ 29 „
„ <i>Andersson, J. A.</i> , landstingsman, Wättlösa, Götene,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Norrköping

herr <i>Johansson, Fredrik</i> , hemmansägare, Vevlöv, Östra Husby,	med 29 röster,
„ <i>Sterne, A.</i> , f. d. riksdagsman, Mjölby,	„ 29 „
„ <i>Cederstrand, Th.</i> , handlande, Norrköping,	„ 29 „
„ <i>Eriksson, Josef</i> , f. d. riksdagsman, Norrköping,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Nyköping

herr <i>Fant, Gunnar</i> , borgmästare, Nyköping,	med 29 röster,
„ <i>Tottie, K. F.</i> , lantbrukare, Lilla Kungsladugården, Nyköping,	„ 29 „
„ <i>von Sydow, C. O.</i> , kapten, Nyköping,	„ 29 „
„ <i>Hedin, Karl</i> , ingenjör, Kärrobo, Nyköping,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Sundsvall

herr <i>Nilsson, W. E.</i> , disponent, Sundsvall,	med 29 röster,
„ <i>Hellberg, Alfred</i> , kyrkvärd, Högom, Sundsvall,	„ 29 „
„ <i>Persson, Johan</i> , handlande, Sundsvall,	„ 29 „
„ <i>Degerstedt, H. J.</i> , avdelningschef, Sundsvall,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Umeå

herr <i>Gyllengahm, K.</i> , major, Umeå,	med 29 röster,
„ <i>Säfsten, Emil</i> , landstingsman, Sävar, Umeå,	„ 29 „
„ <i>Strömberg, Joh.</i> , byggmästare, Grisbacka, Umeå,	„ 29 „
„ <i>Conradson, R.</i> , apotekare, Nordmaling,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Uppsala

herr <i>Tapper, Klas</i> , kamrer, Uppsala,	med 29 röster,
„ greve <i>von Rosen, Axel</i> , Linnés Hammarby,	„ 29 „
„ <i>Henschen, Carl</i> , akademikamrerare, Uppsala,	„ 29 „
„ <i>Hammarskiöld, Arvid</i> , f. d. kapten, Uppsala,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Visby

herr <i>Kullberger, Algot</i> , kamrer, Visby,	med 29 röster,
„ <i>Karlström, Karl</i> , f. d. riksdagsman, Lilla Atlings, Atlingbo,	„ 29 „
„ <i>Söderberg, J. N.</i> , stabsintendent, Visby,	„ 29 „
„ <i>Lingström, Aug.</i> , f. d. riksdagsman, Klintehamn,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Vänersborg

herr <i>Engqvist, A. F.</i> , kontorschef, Stigen, Färgelanda,	med 29 röster,
„ <i>Magnusson, Oscar</i> , stationsskrivare, Vänersborg,	„ 29 „
„ <i>Bergström, Arvid</i> , handlande, Vänersborg,	„ 29 „
„ <i>Sahlberg, R. C. Th.</i> , kapten, Vänersborg,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Västerås

greve <i>Cronstedt, F. W.</i> , Fulleröd, Västerås,	med 29 röster,
herr <i>Zander, J. A.</i> , handelsföreståndare, Västerås,	„ 29 „
„ <i>Richter, Thor</i> , lantbrukare, Västerås,	„ 29 „
„ <i>Fröier, Isidor</i> , folkskollärare, Västerås,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Växjö

herr <i>Ahl, Ernst</i> , landskamrerare, Växjö,	med 29 röster,
„ <i>Norlin, Anders</i> , döfstumlärare, Växjö,	„ 29 „
„ <i>Borg, P.</i> , kantor, Lekaryd, Gåvetorp,	„ 29 „
„ <i>Johansson, G. W.</i> , hemmansägare, Östad, Täckare- gård, Väckelsång,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Örebro

herr <i>Åkerberg, H.</i> , redaktör, Örebro,	med 29 röster,
„ <i>Pettersson, G.</i> , landstingsman, Runnaby, Örebro,	„ 29 „
„ <i>Åkvist, Torsten</i> , direktör, Örebro,	„ 29 „
„ <i>Karlsson, Gottfr.</i> , nämndeman, Gillberga,	„ 29 „ ;

vid kontoret i Östersund

herr <i>Olsson, Olof</i> , handlande, Fastgården, Oviken,	med 29 röster,
„ <i>Olsson, Per</i> , mejeridisponent, Östersund,	„ 29 „
„ <i>Östberg, Engelbert</i> , hemmansägare, Långåskans,	„ 29 „
„ <i>Lundvall, A. W.</i> , grosshandlare, Östersund,	„ 29 „ ;

sedan ordningen mellan dem av suppleanterna, som erhållit lika antal röster, blivit genom särskilda lottningar bestämd.

A. Wachtmeister.

Gust. Nilsson.

Malte Sommelius.

Ant. Wikström.

Tillika beslöts på framställning av herr talmannen, att protokollsutdrag härom skulle avgå till bankoutskottet med anmodan till utskottet att om valet låta underrätta ej mindre de valda än även fullmäktige i riksbanken samt vederbörande avdelningskontors styrelser.

Anmälades och bordlades bankoutskottets utlåtanden:

nr 12, i anledning av väckta motioner om gottgörelse åt källarmästaren O. Jönsson för förlust å restaurangrörelsen i riksdagshuset; och nr 13, i anledning av väckta motioner angående rättighet att inom riksdagsrestaurangen utskänka spritdrycker, vin och öl.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 § i förordningen den 19 november 1920 om kommunal progressivskatt för åren 1921—1924.

Vad utskottet i detta betänkande hemställt bifölls.

Herr statsrådet *Sandler* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 71, angående höjning av kontrollavgifterna för guld- och silverarbeten m. m.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om rätt att vid taxering för inkomst åtnjuta avdrag för erlagd byggnadsskatt.

Vad utskottet i detta betänkande hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 6 A, angående regleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet.

Punkterna 1—9.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 10.

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att upptaga det ordinarie reservationsanslaget till vägundersökningar, nu 90,000 kronor, till 150,000 kronor.

*Anslag till
vägundersök-
ningar.*

Anslag till
vägundersök-
ningar.
(Forts.)

Utskottet hade i den nu föredragna punkten yttrat:

"Utskottet har icke kunnat tillstyrka att för ifrågavarande ändamål under första halvåret 1923 beräknas högre belopp än 105,000 kronor och har därvid ansett, att det ordinarie anslaget endast bör upptagas till hälften eller 45,000 kronor av det å ordinarie stat för år 1922 anvisade beloppet, 90,000 kronor. Återstoden, 60,000 kronor, av det av utskottet tillstyrkta beloppet synes böra anvisas på extra stat till förstärkande av det ordinarie anslaget, varom utskottet i nästföljande punkt gör framställning.

Utskottet får nu hemställa, att riksdagen må upptaga det ordinarie reservationsanslaget till vägundersökningar, nu 90,000 kronor, med halva beloppet eller 45,000 kronor."

Herr statsrådet Ö r n e: Herr greve och talman, mina herrar! De nedsättningar, som statsutskottet har föreslagit i de av Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln äskade anslagen, i den mån de behandlas i föreliggande utskottsutlåtande, äro varken många eller stora. Så vitt jag sett rätt, är det endast under den nu föredragna och den därmed sammanhängande elvte punkten samt under punkterna 47 och 53 i utskottets utlåtande, där nedsättningar ifrågasatts. Det sammanlagda beloppet av dessa nedsättningar stannar vid 59,000 kronor, sålunda ett i förhållande till huvudtitelns och ännu mer i förhållande till riksstatsens slutsumma mycket blygsamt belopp. Inga höjningar äro föreslagna. Så till vida kan departementschefen alltså känna sig synnerligen tillfredsställd med resultatet av statsutskottets granskning, att detta resultat visar, att man i departementet lyckats rätt väl med att reducera de begärda anslagen till de proportioner, som överensstämma med det nuvarande läget.

Likväl måste jag uttrycka mitt stora bekymmer över den nedsättning, som utskottet föreslagit i det nu förevarande anslaget, nämligen i anslaget till vägundersökningar. Huru mån man än vill vara om statens medel i dessa onda tider, tror jag icke, att man kan medgiva, att den av utskottet föreslagna reduktionen å 45,000 kronor i det äskade beloppet är möjlig att genomföra. Vissa faktiska upplysningar, som jag strax skall lämna, giva vid handen, att Kungl. Maj:t vid denna punkt begärt mindre än, som strängt taget är försvarligt. Att då ytterligare nedsätta beloppet måste anses synnerligen betänkligt. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade ju för vägundersökningar ett anslag på tilläggsstaten för år 1922 av 70,000 kronor. För hela året 1923 ansåg styrelsen sammanlagt 250,000 kronor vara det minsta som kunde ifrågakomma. Därav begärde styrelsen för första halvåret 90,000 kronor i ordinarie reservationsanslag samt dessutom ett förslagsanslag, högst, å extra stat på 35,000 kronor. Jag fann mig icke kunna tillstyrka något anslag på tilläggsstaten för år 1922 men hemställde i stället, att det ordinarie reservationsanslaget å riksstaten skulle höjas till 150,000 kronor. Den av mig föreslagna reduktionen för år 1922 och första halvåret 1923 uppgick sålunda till 45,000 kronor. Därvid uttalade jag, att

undersökningarna borde begränsas att avse sådana företag, som under den närmaste tiden kunde komma till utförande. Vidare måste jag vid denna reduktion räkna med bibehållandet av nu gällande taxa för dylika undersökningar, ehuru denna taxa sedan år 1888 blivit höjd endast med 30 % och ehuru en välmotiverad och av myndigheterna tillstyrkt höjning varit ifrågasatt.

*Anslag till
vägundersök-
ningar.
(Forts.)*

Sedan statsutskottets utlåtande kom på kamrarnas bord, har jag låtit väg- och vattenbyggnadsstyrelsen göra en undersökning av läget för dagen. Därvid har det visat sig, att ställningen är vida sämre än tidigare beräknats, i det att flera undersökningar än man ursprungligen tänkt sig väntas skola bli färdiga under år 1922. Sedan hela det för året tillgängliga anslaget använts till likvid för redan verkställda undersökningar, är läget approximativt följande: Under första halvåret i år väntas inkomma arbetsplaner, för vilka ersättningarna uppgå till i runt tal 207,700 kronor, och under sista halvåret i år införs väntas ytterligare planer, där ersättningarna uppgå till 139,500 kronor. Detta gör tillsammans för år 1922 347,200 kronor för sådana planer, som införs väntas men ännu icke inkommit. Dessutom återstår betalning för av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen granskade men olikviderade arbetsplaner med avdrag av erhållna förskott 25,000 kronor. I väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ineliggande ogranskade arbetsplaner, med samma avdrag, beräknas kosta 22,200 kronor. Detta ger till resultat, att under år 1922 skulle behöva utbetalas 394,600 kronor, naturligtvis då under förutsättning att samtliga de arbetsplaner, som beräknas inkomma, verkligen också göra det. Det för innevarande år tillgängliga anslaget är helt taget i anspråk redan nu. Om varje förordnande om nya undersökningar vägras intill den 1 juli 1923, kommer, även vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag, ett väsentligt underskott att föreligga vid den ifrågavarande tidpunkten, d. v. s. den 1 juli nästa år. Detta betyder, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän måste under lång tid ligga ute icke endast med ersättningen för sitt eget arbete utan också med de utlägg, som vederbörande tjänstemän måst ikläda sig för lokaler, för resor och för nödvändiga arbetsbiträden. Jag tillåter mig hysa den meningen, att ett dylikt förhållande icke är staten värdigt. Visserligen avhjälpes missförhållandet endast ofullständigt genom bifall till Kungl. Maj:ts förslag oförändrat, men någon höjning kan ju nu icke gärna ifrågakomma, och därför måste man under alla förhållanden taga den olägenhet, som uppkommer även vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Jag tar mig friheten att vädja till statsutskottets ledamöter här i kammaren och till hela kammaren att bifalla vad Kungl. Maj:t begärt. Summan är — jag tror att jag lyckats visa det — icke för hög. Jag är alldeles viss om att utskottet icke skulle ha tvekat att förorda framställningen i statsverkspropositionen, om utskottet vid frågans behandling haft kännedom om de fakta, som jag nyss meddelat. Man kan ju naturligtvis nu beklaga, att vägundersökningarna icke hållits inom den ekonomiska ram, som riksdagen bestämt. Jag är den förste att ansluta mig till klagomålen i den riktningen. Den frikostighet, riksdagen

Anslag till
vägundersök-
ningar.
(Forts.)

visat de närmaste föregående åren i fråga om anslag till anläggningar av nya vägar, och den högkonjunktur, vari vägbyggnadsarbetena i vårt land råkat under arbetslöshetens tryck, kunna dock till stor del förklara den livliga vägundersökningsverksamheten. Hur man än ställer sig till själva sakfrågan, och vad man än vill säga om det sätt, varpå denna angelägenhet förvaltats, synes det mig dock icke vara med billighet överensstämmande, att tjänstemän, som blott utfört givna befallningar, skola bli lidande på grund av den tilläventyrs alltför stora företagsamhet, som länsstyrelserna, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och icke minst riksdagen möjligen ådagalagt i fråga om det svenska vägnätets utökande och förbättring.

Jag har naturligtvis ingenting att invända emot den uppdelning av anslaget, som statsutskottet föreslagit. Huvudsaken är, att det belopp, som Kungl. Maj:t begärt, verkligen ställes till förfogande.

Beträffande de smärre nedsättningar, som utskottet föreslagit under punkterna 47 och 53, anser jag mig icke böra framställa någon särskild vädjan. De äro obetydliga och komma säkerligen icke att vålla några större svårigheter.

I den punkt jag nu berört tillåter jag mig däremot på det enträgnaste vädja till kammaren att bifalla det förslag, som Kungl. Maj:t har framlagt.

Herr förste vice talmannen: Herr greve och talman! Statsrådet började med att säga, att det var en blygsam prutning, som statsutskottet gjort på denna huvudtitel. Jag hoppas, att han icke menade, att den var alltför blygsam. Detta beror på omständigheternas makt. Det gäller här en halvårsbudget, för vilken man med avseende å inkomsterna får gå varligt fram. Redan regeringen har av detta skäl sökt pruta så mycket den kunnat och ansett vara skäligt.

Vad denna punkt beträffar, har avsikten icke varit endast att pruta för prutningens egen skull, utan det har varit meningen att reagera emot det sätt, varpå väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begagnat sig av detta anslag. Det hade naturligtvis varit styrelsens skyldighet att hålla sig inom ramen för det anslag, som riksdagen under föregående år beviljat; men det tycks icke vara förhållandet. Jag kan emellertid icke se, att den förebräelse, som herr statsrådet möjligen gjorde riksdagen i avseende härå, är fullt berättigad.

Nu har statsutskottet ansett, att för att reagera, *kraftigt* reagera mot det pågående sättet att låta vederbörande få förordnanden att undersöka vägföretag, om vilka stora tvivel kunna råda, att de någonsin skola komma till utförande, det icke fanns något annat sätt att gå fram än att reducera det belopp, som regeringen begärt. Vi hava under sådana förhållanden ansett det vara fullkomligt berättigat att nedsätta det ordinarie anslaget från 90,000 kronor till 45,000 kronor, och detta så mycket mera som i föregående huvudtitlar det lagts vikt på att markera, att detta gäller en halvårsbudget, och att de ordinarie anslagen i allmänhet skola upptagas till hälften. Jag kan under sådana förhållan-

den icke annat än yrka bifall till statsutskottets hemställan i denna punkt.

*Anslag till
vägundersök-
ningar.
(Forts.)*

Vad sedan beträffar de siffror, som statsrådet anförde, får man ju i alla fall säga, att det finns visst fog för regeringen att i det hela taget få de belopp som den begärt. Då det ju icke är riksdagens mening att i denna fråga försätta regeringen i några svårigheter, kommer jag med avseende å nästföljande punkt att föreslå kammaren att höja beloppet 60,000 till 100,000 kronor. Regeringen får då vad den begärt, på 5,000 kronor när.

Vi hava som sagt gjort detta för att starkt markera riksdagens önskan, att man skall gå fram med måtta med avseende å dessa förordnanden och att man såvitt möjligt skall hålla sig inom den ram, som uppkommer genom de beviljade reservationsanslagen.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Kvarnzelius: Herr greve och talman! Jag skulle icke hava behövt begära ordet, sedan herr förste vice talmannen yttrat sig, om jag icke velat ytterligare understryka vad han nu anført. Det måste ju tilldraga sig den allra största uppmärksamhet, att det ordinarie anslag, som före år 1921 uppfördes med 45,000 kronor och år 1921 höjdes till 90,000 kronor, för första halvåret 1923 skulle höjas till 150,000 kronor, motsvarande ett ordinarie anslag per år av 300,000 kronor. Det är inte rimligt att i dessa tider ett ordinarie anslag på detta sätt får svälla ut, och jag kan uppriktigt sagt icke förstå, hur ett ämbetsverk kan i förskott disponera medel, som icke äro beviljade, på ett sådant sätt som tycks framgå av herr statsrådets anförande. Det är ju så, att ett ämbetsverk icke kan träffa dispositioner för längre tid än riksdagen beviljat anslag. Att då säga, att detta är erforderligt för att täcka de utgifter, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen redan iklätt sig, är såvitt jag kan förstå att förutsätta, att vederbörande ämbetsverk har gått fortare i farten än vad förhållandena kunna medgiva något ämbetsverk att göra. Jag kan icke erkänna, att riksdagen är bunden av åtgärder, som ett ämbetsverk vidtagit, när de icke grunda sig på beslut, som riksdagen fattat. Vederbörande ämbetsverk får väl för framtiden godhetsfullt inrätta sig på ett sådant sätt, att det icke så att säga sätter kniven på strupen på riksdagen och säger: Få vi icke dessa pengar, går det hela fullständigt sönder.

För min del får jag säga, att jag är uppriktigt tveksam, om jag kan vara med om vad förste vice talmannen aviserade, nämligen att han har för avsikt att framställa ett yrkande på höjning i nästa punkt. Mig förefaller det rikligt tilltaget med 45,000 kronor på ordinarie stat för första halvåret och 60,000 kronor till förstärkning av samma anslag.

På denna punkt ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt.

*Förstärkning
av anslaget
till vägunder-
sökningar.
(Forts.)*

Punkten II.

Under denna punkt hade utskottet anfört:

”I anslutning till vad utskottet i nästföregående punkt anfört, får utskottet hemställa, att riksdagen må till förstärkning av anslaget till vägundersökningar å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett förslagsanslag, högst, 60,000 kronor.”

Herr förste vice talmannen: I överensstämmelse med vad jag nyss hade äran anföra får jag hemställa, att beloppet 60,000 kronor höjes till 100,000 kronor.

Sedan överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende på den förevarande punkten endast yrkats, av herr förste vice talmannen, att utskottets hemställan skulle bifallas med den ändring, att anslagsbeloppet 60,000 kronor höjdes till 100,000 kronor.

Därefter gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare enligt berörda yrkande, och förklarades den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Vid den sedermera fortsatta föredragningen av ifrågavarande utlåtande lades punkterna 15, 17, 21 och 58 till handlingarna samt bifölls vad utskottet i övriga återstående punkter hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 6 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1922 sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet.

Punkterna 1—5.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 6.

Lades till handlingarna.

Herr statsrådet *Olsson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 65, angående till- och ombyggnad vid allmänna barnbördshuset;
samt

nr 67, angående försäljning av delar utav Västgöta och Skaraborgs regementens förutvarande mötesplats Axvalls hed.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående särskild skatt å tobaksvaror m. m. jämte en i ämnet väckt motion. *Om särskild skatt å tobaksvaror m. m.*

Genom proposition den 13 januari 1922, nr 14, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, hade Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag,

ej mindre föreslagit riksdagen att

dels antaga framlagt förslag till förordning angående särskild skatt å tobaksvaror;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att å statens vägnar med aktiebolaget svenska tobaksmonopolet träffa tilläggsöverenskommelse till det mellan staten och bolaget den 12 februari 1915 upprättade kontrakt angående utövandet av svenska statens tobaksmonopol i huvudsaklig överensstämmelse med ett i propositionen intaget förslag;

dels, under förutsättning av bifall till vad sålunda föreslagits, antaga följande förslag till ändrad lydelse av anm. 2 till rubrikerna nr 196 och 197 i tulltaxan:

"2. Vid förtullning .....utgör

a) för kvantitet icke överstigande den av Kungl. Maj:t enligt 3 mom. av nämnda § fastställda

för cigarrer och cigarrcigarretter	25 kr. per kg.
„ cigarrer	30 „ „ „
„ arbetad tobak, andra slag	6 „ „ „

b) för vad som överskjuter den under a) härovan åsyftade kvantitet för cigarrer och cigarrcigarretter .....

50 kr. per kg.	
för cigarrer	60 „ „ „
„ arbetad tobak, andra slag	12 „ „ „

Efter de ..... därför.”;

än även, med återkallande av Kungl. Maj:ts i propositionerna nr 1 och 2 gjorda förslag angående upptagande av tobaksskatt i riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923 och tilläggsstaten för år 1922 föreslagit riksdagen

att i riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923 upptaga under egentliga statsinkomster följande inkomsttitlar sålunda:

tobaksskatt, *bevillning* 16,000,000

särskild skatt å tobak, *bevillning* ..... 6,000,000; samt

att i tilläggsstaten för år 1922 upptaga under motsvarande rubrik följande inkomsttitel:

särskild skatt å tobak, *bevillning* ..... 10,000,000.

Tillika hade till utskottet hänvisats en i anledning av förenämnda proposition av herr *Nylander* i andra kammaren väckt motion, nr 166, däri hemställts,

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

1. att riksdagen ville avslå Kungl. Maj:ts föreliggande proposition nr 14 i förhoppning om, att riksdagen skulle finna annan utväg att på den indirekta beskattningens väg nå den ökade inkomstsiffra, som i propositionen eftersträvades, eller, om detta visade sig omöjligt,

2. att riksdagen endast så till vida måtte bifalla den föreliggande propositionen, att viss skatteförhöjning av lägre grad än den föreslagna vidtoges, och att densamma likformigt komme att drabba såväl i riket tillverkade som importerade tobaksvaror.

Utskottet hade i det föreliggande betänkandet under åberopande av vad däri anförts hemställt, att riksdagen måtte, med avslag å vad herr Nylander i förenämnda motion II: 166 under 1. hemställt,

dels 1), med avslag å herr Nylanders yrkande under 2 i nämnda motion samt med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående särskild skatt å tobaksvaror icke kunnat i oförändrat skick godkännas, antaga följande såsom utskottets förslag betecknade förslag till

Förordning angående särskild skatt å tobaksvaror.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Härigenom förordnas som följer:

För tobaksvaror, som av monopolets utövare här i riket försäljas eller eljest utlämnas, ävensom för tobaksvaror, som enligt 22 § i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket av handlande med tobaksvaror till riket införas, skall utöver den skatt, varom förmäles i 18 § av nämnda förordning, utgå särskild skatt med nedanstående belopp:

<i>för i riket tillverkade tobaksvaror:</i>	<i>för i riket tillverkade tobaksvaror:</i>
för cigarretter . . . 0.5 öre för 1 st.	för cigarretter . . . 0.4 öre för 1 st.
» karvad tobak 1.20 kr. » 1 kg.	» karvad tobak . . 1.50 kr. » 1 kg.
» spinn-, press- och rulltobak 0.70 » » 1 »	» spinn-, press- och rulltobak 0.70 » » 1 »
» snus . . . . . 0.40 » » 1 » ;	» snus . . . . . 0.30 » » 1 » ;
<i>för till riket införda tobaksvaror:</i>	<i>för till riket införda tobaksvaror:</i>
för cigarrer . . . . . 6 öre för 1 st.	för cigarrer . . . . . 4 öre för 1 st.
» cigarrcigarret- ter . . . . . 2.5 » » 1 » ;	» cigarrcigarret- ter . . . . . 2.5 » » 1 » .

Anm. I skattehänseende utgöres skillnaden mellan cigarr och cigarrcigarrett därav, att den senare saknar spets, har skuren inlaga samt i vikt understiger 3.3 kg. per 1,000 st.

för cigarretter . . . . 1.5 öre för 1 st.	för cigarretter . . . . 1 öre för 1 st.	<i>Om särskild skatt å tobaks- varor m. m. (Forts.)</i>
» karvad tobak . . . 3.20 kr. » 1 kg.	» karvad tobak . . . 4 kr. » 1 kg.	
» spinn-, press- och rulltobak 3.20 » » 1 »	» spinn-, press- och rulltobak 4 » » 1 »	
» snus . . . . . 3.20 » » 1 »	» snus . . . . . 4 » » 1 »	

Den särskilda skatten skall inberäknas i det i 17 § av nämnda förordning omförmälda priskurantpris och skall i fråga om tobaksvaror, som till riket införas, till monopolets utöfning erläggas samtidigt med licensavgiften.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt å densamma meddelad uppgift, av trycket utkommit i Svensk författningssamling, samt gäller till och med den 30 juni 1923; och skall förordningen tillämpas jämväl å sådana av handlande med tobaksvaror till riket införda, i tullverkets förvar befintliga tobaksvaror, för vilka före den 9 januari 1922 licensavgift icke erlagts.

dels, med bifall till vad Kungl. Maj:t i följande hänseenden föreslagit,

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att å statens vägnar med aktiebolaget svenska tobaksmonopolet träffa tilläggsöverenskommelse till det mellan staten och bolaget den 12 februari 1915 upprättade kontrakt angående utöfandet av svenska statens tobaksmonopol i huvudsaklig överensstämmelse med följande förslag:

”Emellan svenska staten samt aktiebolaget svenska tobaksmonopolet är följande tilläggsöverenskommelse träffad till det den 12 februari 1915 dem emellan ingångna avtal:

Bolaget förbinder sig att, på sätt i § 6 av nämnda kontrakt finnes stadgat, till staten erlägga skatt till belopp, motsvarande jämväl de enligt förordningen den ..... 1922 angående särskild skatt å tobaksvaror gällande skattesatser, samt att i den ordning, samma paragraf omförmäler, till statskontoret inleverera sålunda upplupna skattebelopp.”; samt

3) under förutsättning av bifall till vad sålunda under 1) och 2) föreslagits, antaga följande förslag till ändrad lydelse av anm. 2 till rubrikerna nr 196 och 197 i tulltaxan:

”2. Vid förtullning ..... utgör

a) för kvantitet icke överstigande den av Kungl. Maj:t enligt 3 mom. av nämnda paragraf fastställda för cigarrer och cigarrcigarretter ..... 25 kr. per kg.
för cigarretter ..... 30 ” ” ”
,, arbetad tobak, andra slag ..... 6 ” ” ”

b) för vad som överskjuter den under a) häröfvan åsyftade kvantitet för cigarrer och cigarrcigarretter ..... 50 kr. per kg.

Om särskild skatt å tobaks- varor m. m. (Forts.)	för cigarretter	60 kr. per kg.
	„ arbetad tobak, andra slag	12 „ „ „
	Efter de	därför.”

Slutligen hade utskottet yttrat:

”Beträffande vad Kungl. Maj:t i förevarande proposition föreslagit i fråga om beräkning av vissa inkomster av tobaksbeskattningen kommer utskottet att framdeles avgiva yttrande, vilket utskottet härmed får för riksdagen

4) anmäla.”

Reservation hade avgivits av, utom andra, herr *K. A. Nilson*, som på anförda skäl yrkat, att utskottet skulle i likhet med Kungl. Maj:t föreslå, att den särskilda skattesatsen för i riket tillverkade cigarretter måtte bestämmas till 0.5 öre per styck.

Därjämte hade samma ledamot av utskottet reserverat sig mot viss, ej angiven del av motiveringen.

På framställning av herr talmannen beslöts att det föreliggande betänkandet skulle företagas till avgörande på det sätt, att punkterna 1—3 föredroges i ett sammanhang och punkten 4 behandlades särskilt för sig.

Punkterna 1—3.

Herr Nilson, Karl August: Herr talman! Såsom kam-maren väl finner, är det föreliggande betänkandet som så många gånger förr resultat av en kompromiss. Att denna kompromiss nu icke kan tillfredsställa alla, är ju helt naturligt. Man har sökt att i bevillnings-utskottet komma varandra så nära som möjligt för att möjliggöra ett beslut på basis av Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet har därför jämkat på de av Kungl. Maj:t föreslagna skattesatserna och funnit, såsom man kan tycka, en gyllene medelväg.

Emellertid har det också medfört, att genom utskottets förslag kommer skatteintäkten väl över huvud taget att kunna förutses bliva mindre än genom de av Kungl. Maj:t föreslagna skattesatserna. Särskilt är det på en punkt, där jag för min del icke kunnat finna, att det är riktigt att följa utskottet. Jag har beträffande importerade cigarrer redan i utskottet föreslagit en lägre skattesats, nämligen 3 öre i stället för 4 öre, men i denna punkt har jag till sist kunnat förena mig med utskottet, då jag finner att det kan vara möjligt att genomföra en sådan skattesats, utan att de vitala intressena behöva äventyras, såsom fallet väl blivit genom Kungl. Maj:ts förslag. På den punkten, där Kungl. Maj:t föreslagit 6 öre på importerade cigarrer har efter den utredning, som i utskottet förebragts, väl blivit en fullkomlig visshet om att det inte är möjligt genomföra denna skatt utan att importen, om den också

icke helt och hållet omöjliggjordes. åtminstone i ganska stor utsträckning hindrades. En skattesats av 6 öre, som Kungl. Maj:t föreslagit, skulle ju komma att medföra en reell skatt av ungefär 9 öre per cigarr och ett ökat försäljningspris av ungefär 12 öre per cigarr. Det låter sig knappast göra. I det fallet har utskottets förslag funnit en bättre väg, då de här föreslagna 4 örena komma att verka såsom 6 öre i skattehänseende. Men redan denna skattesats är hård nog. Det kan heller icke vara lyckligt, att man pressar alltför hårt på den punkten, då det naturligtvis kommer att medföra en minskad import och därmed en minskad skatteintäkt. Med importcigarren har utskottet emellertid sökt jämställa skatten på cigarretter. Utskottet har därför funnit, att skattesatsen på inom landet tillverkade cigarretter borde sänkas något under vad Kungl. Maj:t föreslagit, nämligen till 0.4 öre per styck i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 0.5 öre. Då cigarretter dock är den största av alla förbrukningsartiklar av tobak, är det givet, att det just på den punkten kommer att visa sig, huru mycket denna skattebeläggning skall komma att ge. En sänkning av 0.1 öre per cigarr kommer, såsom jag i min reservation påpekat, om man utgår från förra årets försäljning, att verka därhän att skatteintäkten skulle minskas med ungefär 1,300,000 kronor. Nu är det ju möjligt att en högre skatt skulle kunna hava den verkan, att förbrukningen och därmed omsättningen i någon mån minskades, men så mycket kommer den säkert icke att minskas, att det reella resultatet av skatteuppbörden skulle bliva mindre genom en högre skatt på cigarretter än genom den av utskottet föreslagna. Jag har därför funnit det vara riktigast, att skattesatsen på denna punkt, den viktigaste av alla, stannade vid vad Kungl. Maj:t föreslagit, och har därför i reservationen framställt yrkande om 0.5 öre såsom skatt på cigarretter. Jag utgår från att depressionen kommer att verka därhän, att många, som förut använt sig av de dyrare tobaksvarorna, cigarren och cigarr-cigarretter, eventuellt komma att övergå till förbrukning av cigarretter. Därmed skulle omsättningen av cigarretter icke minskas utan snarare komma att ökas. Jag utgår också från, att om man skall tala om den skada, som tobaksbruket möjligen gör, torde man hava att hänvisa till att cigarretterna äro de som i första hand skada ungdomen. Det är sorgligt att bevittna, huru ungdomen allt mer och mer och till och med barnen börja med cigarrettrökning, och jag tror icke att det kan jävas, att en försvärad åtkomst genom högre prissättning på cigarretter skulle i någon mån hindra förbrukningen från just den kategori av förbrukare, som utgöres av ungdom och barn. Om det därför bleve en ökad skatt på cigarretter, skulle detta möjligen medföra en minskad omsättning och en minskad förbrukning bland *ungdom och barn*. Detta har synt mig endast såsom en fördel, och även ur den synpunkten har jag stannat vid den högre skatten på inhemska cigarretter. För min del hade jag gärna kunnat vara med till och med om en högre skatt på cigarretter, men då någon motion i detta syfte icke blivit väckt, låg det utanför möjlighetens gräns att reservationsvis föreslå en högre skattesats än den av Kungl. Maj:t föreslagna.

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

Jag skall därför, herr talman, be att få yrka bifall till vad utskottet i övrigt föreslagit, men beträffande skattesatsen på cigaretter bifall till vad Kungl. Maj:t föreslagit, nämligen ett halvt öre per styck.

Friherre Fleming: Herr greve och talman, mina herrar! Jag skall redan från början bekänna, att då jag gått med på detta utskotts-
betänkande, har det icke varit med någon entusiasm. Det kan jag försäkra. Jag är nämligen icke alls någon älskare av monopol i vilken form de än må komma. Jag har alltid ansett dem vara till för att fördyra varorna. Jag vill heller icke på något sätt taga tobaksmonopolet i försvar. Jag tror visserligen icke, att det är värt de hårda ord, som fällts av somliga, men ser man på dess vinst- och förlusträkning för 1920, finner man vissa siffror, som kunna göra en litet fundersam. Där står på inkomstsidan t. ex., att i licensavgifter influitit 13,200,000 kr. Nu ligger väl däri även skatt, 15 % å försäljningspriset, och om denna uppgår till 6,000,000 kr. blir det c:a 7,300,000 kr. i rena licensavgifter. Det är dock en betydande summa, jämförd med årets vinst, som blott uppgår till 11,900,000 kr., alltså bra nära densamma som licensavgifterna. Vidare kan man jämföra bruttoinkomsten, som står på inkomstsidan, 80 miljoner kr., med rabatten till återförsäljarna, 24 miljoner. Det synes av dessa siffror, vilka enorma summor, som dock gå till handeln med tobaksvaror. Jag skall något senare återkomma till denna fråga på tal om beräkningarna.

Det är ju så, att vi fått tobaksmonopolet och ha det nu en gång, och då får man se till, att det fungerar. Vad är det nu, som denna strid i pressen och man och man emellan egentligen gällt? Jo, det är den höga skattebelastningen på de importerade tobaksvarorna, särskilt cigarrer, jämförd med de inhemska. Men om herrarna se på sidan 6 i betänkandet, skall man finna där, att i jämförelse med tobaksmonopolets egna försäljningar har importen, särskilt under de sista åren, kolossalt ökats. Jag tror emellertid icke, att denna ökning i och för sig själv kommit till stånd, om inte valutafrågan kommit till, ty det är nog här som på så många andra håll, den s. k. valutadumpingen, som gjort detta. Det är den, som gjort, att importörerna kunnat lova återförsäljarna väsentligt mycket högre rabatt än som kunnat lovas dem av tobaksmonopolet, och det är därigenom, som de utländska cigarrererna framtvingsats i marknaden mer än de svenska. Den ursprungligen förutsatta konkurrensen mellan de inhemska fabrikaten och de importerade har förskjutits till de utländska varornas fördel. Det är inte så mycket kvantiteten det gäller, ty om man ser på importen var den 1920 31 och 1921 33 miljoner, det är inte den saken i och för sig själv att det kommer in så mycket cigarrer, utan det är det, att valutaförhållandena pressat ut de utländska cigarrererna på marknaden till förfång för den inhemska tillverkningen, som sjunkit från 88 miljoner cigarrer 1920 till 58 miljoner 1921. Det ligger sålunda i den här skatten även ett skydd för den inhemska tillverkningen, och finansministern erkänner det själv, då han säger, att orsaken till denna stegrade import ligger framförallt däri,

att konkurrensen å den inhemska tobaksmarknaden till alldeles övervägande del härrör från länder med i hög grad deprecierade valutor. I det stora hela kunde därför utan tvivel importerade tobaksvaror bära en tyngre skattebelastning än de inom riket tillverkade. Jag skulle härvid vilja säga det, att vad jag ser som denna propositions verkliga innebörd utom det, att man vill ha mera skatt, är, att finansministern funnit, att det finns en inhemsk industri, som behöver ett visst skydd, och jag skulle vilja uttala den förhoppningen, att finansministern måtte finna, att även andra svenska industrier behöva ett visst skydd i framtiden.

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

Utskottets ordförande har ju sin speciella syn på sådana här skattefrågor och har i sin reservation sagt: "Jag är den första, som medger, att riksdagen bör bedöma kravet på ökat skydd för tobaksmonopolets tillverkningar ur helt andra synpunkter än kravet på ökat skydd för andra industrier." Den satsen kan jag på inga villkor skriva under. Jag anser, att alla landets näringar — jordbruk, industri, sjöfart, handel — äro skatteinstrument, som var och en väl är värd statens omvårdnad, och icke blott de statsmonopolistiska företagen. Jag har alltid sökt kämpa för att bereda industrien och näringarna det skydd, som lämpligen kan givas dem, och jag ser i detta ett led i samma riktning och har därför icke kunnat underlåta att giva min röst även för att skydda denna industri, om den också är monopoliserad.

Jag skall nu säga ett par ord om själva skattesatsen och vad den betyder. Själva propositionen är ganska svår att komma underfund med, ty där talas bara om skatt av 6 öre på cigarrer och vidare de andra skattesatserna. Men vad denna 6-öring i verkligheten innebär, fordrar en alldeles särskild kalkyl. Det är ju nämligen så, att enligt skatteförordningen skall den skatt, som utgår till staten, beräknas på försäljningspriset. Utgår man nu ifrån exempelvis, att en importör och en handlande skola ha samma procentuella vinst på försäljningspriset, som de haft förut — och jag räknar med, att både detaljisten och importören tillsammans skola ha 30 procent, en siffra som icke är för hög mot vad man räknat med förut — kommer man till det resultatet att en skattesats av 6 öre betyder en höjning av cigarrens pris av 16 öre och en skatt av 4 öre betyder en höjning i priset av 11 öre.

Nu kan man ju säga, att det kanske inte är rätt, att handlandena skola förtjäna på den skatt, som staten vill taga in. Säger man, att handlandena skola ha, icke samma procentuella vinst, men samma vinst i kronor och ören som förut, kommer man till, att en skattesats på cigarrer av 6 öre betyder en höjning av 9 öre och en skattesats av 4 öre betyder 6 öre. Om man ser på de beräkningar utskottets ordförande gjort och som otvivelaktigt äro alldeles riktiga, framgår därav, att om man såsom förut räknar den procentuella vinsten på utförsäljningspriset, kommer man till ganska orimliga belopp. Det står t. ex. i dessa exempel, att med 22 procents återförsäljningsrabatt kommer man till en alldeles för liten vinst för importören även med 4 öre. Men varför skall man vara tvungen att lämna en återförsäljningsrabatt av 22

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.*
(Forts.)

procent, när monopoliet blott lämnar 15 procent? Jo, säger man, det är därför att tobaksmonopolet lovar, att om handlandena kunna öka omsättningen, kommer också deras vinst att ökas, så att den kan komma att uppgå till 30 procent. Ja, men då skall också omsättningen fördubblas och det tror jag icke man kan tänka sig i dessa tider. Jag tror, att man kan hålla en lägre procentsats än dessa beräknade 22 procent. Tar jag ett enda exempel — jag skall icke ta flera för att icke trötta herrarna — och då väljer det sista av dem, som stå här, ser man därav, att med en återförsäljningsrabatt av 22 procent blir vinsten för importören av en 30-örescigar 21 kr. pr tusen styck. Men lämnar han 15 procent, då förändrar sig läget så, att vinsten blir 42 kr. i stället för 21 och det utgör dock 14 procent på utförsäljningspriset, en i alla fall icke så förfärligt liten avance. Detta beräkningssätt, att man lägger licensavgifterna på försäljningspriset, har medfört, att varan blivit så fördyrad, att den som köper får jämförelsevis liten valuta för sina pengar. Jag har gjort en kalkyl på en 25-örescigar, och som det nu är, är det icke ovanligt, att en sådan importvis kostat 4 öre. Jag kommer då till, att staten får ungefär 45 procent i skatt och vinst för monopoliet och handlanden drar nära 40 procent, då däremot den valuta, som köparen får av cigarens värde, utgör blott 16 procent av det pris han får betala. Jag kan icke komma ifrån, att det förefaller mig, som om det låg en väl hög procentuell vinst däri. Nu vill jag emellertid erkänna, att jag tror även 4 öre vara väl högt och att man därigenom riskerar, att importen avstannar, så att vissa inkomster undandragas monopoliet. Därför har jag också yrkat på 3 öre liksom den föregående talaren, men jag har icke fått något medhåll däri. 3 öre skulle betyda, med samma pekuniära vinst som nu, en höjning av 4 1/2 öre, och det skulle jag ansett som en mera rimlig prisfördyring.

Hela monopolförordningen är ju byggd på den fria handeln och i så fall anser jag det icke staten värdigt att skriva skatteförordningar så, att den fria handel, som lagligen finns, äventyras. Det kan åsamka importörerna rätt stora förluster och i somliga fall, påstås det, komma att ruinera dem. Det finns ju alltid ett visst riskmoment, men här är det ett fullkomligt oberäkneligt riskmoment. Man kan ju tänka sig att införa en skatt så hög, att det blir fullkomligt omöjligt att sälja något, och under sådana förhållanden kan jag inte se annat än att det är fullt berättigat att säga till staten: Herrarna ha förstört min lovlige näring och få ge mig någon ersättning därför. Jag skulle därför vilja uttala en förhoppning, att tobaksmonopolet, som ju sköter hela licenseringen och har ganska stor makt att manipulera med detta, som det vill, måtte beakta önskvärdheten av att, i den mån det är möjligt, verkligen taga hänsyn till, att inga sådana äventyrligheter måtte inträffa, eller med andra ord att det försöker vidtagna åtgärder, som äro ägnade att mildra den befarade förlusten, exempelvis genom inköp av lager eller dylikt. Med uttalande av den förhoppningen vill jag emellertid nu yrka bifall till utskottsforlaget.

Herr Lindgren: Herr greve och talman! Jag är minst sagt tveksam, huruvida det kan vara välbetänkt att antaga vare sig Kungl. Maj:ts proposition eller utskottets hemställan. Icke så, att jag för min del icke gärna skulle vilja vara med om att på tobaksvaror uttaga ytterligare det skattebelopp, varom här är frågan, *om detta vore möjligt*, men jag anser det för min del vara *omöjligt*. Man torde icke böra glömma, att priserna på tobaksvaror redan äro tre à fyra gånger fördubblade sedan tobaksmonopolets tillkomst 1914, ja, cigarrettsprisen torde till och med vara sju- à åttadubblade sedan samma tid. Och man bör ej heller förgäta, att vi icke längre leva under högkonjunktur, utan att allas inkomster, arbetarnas såväl som övriga samhällsmedlemmars, avsevärt minskats och fortfarande äro i sjunkande, samt att köpförmågan och beredvilligheten att betala höga pris minskats i hög grad. Alla andra varor med undantag av spritvaror äro ju också i återgång till de priser, som voro gällande före kriget. Att under sådana förhållanden genom nya betydande skattepålägg ytterligare avsevärt höja prisen å de redan förut mycket dyra tobaksvarorna, anser jag *orimligt* och *omöjligt*. Jag tror icke, att man kommer att vinna vad man vill vinna genom det föreslagna nya skattepålägget, utan är tvärtom övertygad om att statsinkomsten å tobaksvaror genom avsevärt minskad förbrukning kommer att minskas i stället för att ökas, om riksdagen antager något av de föreliggande förslagen till ökad tobaksskatt. Vore här fråga om att söka *motarbeta tobaksbruket*, så vore man tvivelsutan inne på rätt väg, men härom är ju *nu* icke fråga, utan *det gäller att anskaffa statsinkomster*, och ur *den* synpunkten är man enligt mitt förmenande inne på orätt väg.

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

Bevillningsutskottet har ju också anlagt uteslutande statsfinansiella synpunkter på denna fråga, men har försiktigtvis icke angivit, vilket skattebelopp som enligt dess mening vore att påräkna genom antagande av dess förslag. Utskottet yttrar i detta hänseende å sid. 10 i betänkandet: "Utskottet har icke ansett nödvändigt att i detta sammanhang yttra sig närmare om den beräknliga avkastningen av ifrågavarande särskilda skatt. Vad Kungl. Maj: t i sådant hänseende föreslagit kommer att bli föremål för utskottets bedömning vid beräkningen av bevillningarna för tilläggsstaten 1922 och riksstaten för första halvåret 1923. De skattesatser, som utskottet härmed föreslår, äro emellertid de högsta, som utskottet ansett sig kunna tillråda utan att äventyra det finansiella resultatet." Utskottet självt synes här haft kännning av att det befinner sig på bristningsgränsen.

Utskottet yttrar vidare: "Givetvis kommer detta resultat att i sin mån bli beroende av det sätt, varpå monopolbolaget begagnar sig av den ändrade ställning i konkurrenshänseende, som ett bifall till utskottets föreliggande förslag för bolaget medför. Utskottet förutsätter, att bolaget kommer att i sådant hänseende låta sig bestämmas i sista hand av hänsynen till det statsfinansiella intresset." Vad utskottet menar med att bolaget skall "i sådant hänseende låta sig bestämmas i sista

Om särskild hand av hänsynen till det statsfinansiella intresset" har jag svårt att
 skatt å tobaks- förstå. Möjligen är det en felskrivning, för så vitt icke det skall vara
 varor m. m. en gest åt tobaksimportörerna.
 (Forts.)

Skulle det nu föreliggande förslaget om extra tobaksskatt antagas av riksdagen, så torde man i motsvarande mån komma att bortse från eller underlåta anlita andra säkrare indirekta skattekällor, och följden blir då utan allt tvivel, att man nästa år står inför en betydande brist i budgeten. Enligt mitt förmenande vore det därför mera välbetänkt att redan i år anlita andra säkrare, indirekta skattekällor, och att man i övrigt inriktar sig på större sparsamhet, ty den direkta skatteskruben är redan så hårt åtdragen, att bristningsgränsen är nådd, därom vittna de många konkurserna i skilda delar av vårt land samt svårigheten, för att icke säga omöjligheten, i många fall att indriva påförda skatter.

Det kunde vara frestande att hemöta även andra delar än det nyss citerade av utskottets motivering liksom att underkasta vissa monopolbolagets åtgöranden en kritisk granskning, men dels hava reservanterna delvis redan gjort detta, och dels vill jag ej längre upptaga kammarens tid.

Herr greve och talman, på grund av vad jag anfört ber jag att få yrka avslag såväl på den kungl. propositionen som på utskottets förslag samt hemställa om bifall till den av herr Lithander vid utskottets betänkande fogade reservationen. Såsom frågan nu föreligger, torde utskottets förslag komma att antagas. Med vad jag anfört har jag emellertid velat varna för alltför stor optimism i fråga om möjligheten att på sätt utskottet föreslagit uttaga ytterligare skatt å tobaksvaror.

Herr Nilsson, Gustaf: Utskottets ärade vice ordförande, friherre Fleming, började sitt anförande med att betona, att han visserligen gått med på utskottets förslag här men icke med någon särdeles förtjusning. Han ansåg nämligen, att statsmonopol över huvud taget icke vore önskvärda. Med denna fråga som utgångspunkt kan det icke vara ur vägen att göra en liten jämförelse mellan det av riksdagen 1914 beslutade tobaksmonopolet och det monopol av enskild beskaffenhet, som nu förefinns i vårt land lika starkt utvecklat. När tobaksmonopolet 1914 av riksdagen infördes, föranledde det våldsamma strider. Orsaken till dessa strider var, såsom var och en kan förstå, de starka ekonomiska intressen, som dessa åtgärder berörde. Icke förty beslöts tobaksmonopolets tillkomst, därför att man ansåg, att på den vägen skulle det mesta kunna i ekonomiskt avseende uttagas och mer än genom vanlig banderollbeskattning. Det skadar icke att komma ihåg att, när detta monopol beslöts, lämnade tobakshandlingen till statsverket allenast ett belopp av 5 miljoner i tullmedel. Det var hela inkomsten statsverket hade på tobaksförbrukningen här i Sverige före monolets tillkomst. När monolet beslutits och striderna hunnit lägga sig, visade sig, att under de senast gångna fem åren, som monolet varit i verksamhet, hade statsverkets inkomster av denna beskattningskälla upp-

gått till omkring 200 miljoner, d. v. s. en inkomst under dessa fem år av cirka 40 miljoner om året. Om man nu, såsom den siste ärade talaren sökte göra gällande, påstår, att tobaksvarorna fördyrats enormt i pris, så är det ingen som bestrider, att särskilt under kristiden dessa varor ökats i pris, men det skadar icke att påminna om att bland de största artiklarna — cigarretterna — finns det ett märke, som representerar en tredjedel av hela tillverkningen, och detta märke säljes ännu i år till samma pris, som det såldes när monopolet kom till. Det är den lilla cigarretten "39:an", som betingade ett pris av 3 öre 1914, och i dag betingar samma pris av 3 öre per st. Denna cigarrett tillverkas nu till ett antal av omkring 500 miljoner stycken pr år.

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

Om vi nu jämföra Tobaksmonopolet med en annan monopoliserad industri, nämligen sockerindustrien, skola vi finna, att priset på socker under dessa krisår stigit med ungefär 200 %. Bitsocker kostade då 54 öre per kilo, och i denna dag kostar det 1:64 per kilo. Har staten fått någon ökad skatteinkomst på sockret? Nej, visst icke. Sockerskatten är till och med mindre än den var 1913 och 1914. Var ha de 200 % i ökning blivit av? De 200 % ha icke kommit staten till godo i form av ökade skatter, utan de ha stannat såsom vinst på bolagssidan samt hos dem som levererat råvaran till industrien.

Jag har med denna utgångspunkt velat betona, att från statsfinansiell synpunkt måste naturligtvis ett statsmonopol, som giver staten inkomster, vara att föredraga framför ett enskilt monopol, där det enskilda intresset tager huvudparten av vinsten.

I fråga om det nu föreliggande förslaget till tobaksskatt har inom bevillningsutskottet, när denna proposition där behandlades, rätt mycket delade meningar till en början. Sålunda fanns det en del medlemmar, som från början skulle önskat avslag på propositionen. Emellertid framgick under utskottsbehandlingen, att man allt mer och mer insåg att, då staten i sin ekonomiska ställning var i behov av ökad tobaksbeskattning — d. v. s. att man skulle få in mera pengar på tobaksvarorna än förr — då fanns det över huvud taget icke gärna någon annan väg att gå än den i propositionen anvisade. Efter en veckas diskussion i utskottet enade man sig om att finna en lösning på frågan, som kunde tillfredsställa majoriteten, och denna lösning kom då i form av jämkning i de föreslagna skattesatserna. Det är ur statsfinansiell synpunkt hela denna ökade tobaksbeskattning bör ses och icke såsom friherre Fleming gjorde gällande. Han såg frågan mer ur skyddssynpunkt, ty saken ligger ju på det sättet till att, hade icke statsverket behov av ökade inkomster, så att det krävdes att ytterligare 12 miljoner kronor skulle tagas ut, så skulle naturligtvis icke från tobaksmonopolets sida framställning kommit om ändring av importförhållandena i fråga om cigarrer. Nu begäres, att tobaksmonopolet skall leverera ytterligare 12 miljoner om året, och dessa miljoner skola tagas ut huvudsakligast på de varor, som tillverkas av monopolbolaget. Ty, märk väl, av dessa 12 miljoner är det endast något över 2 miljoner, som föreslås att tagas ut på den utländska importen. Av återstående miljoner

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

skulle icke mera än 7 tagas ut på cigarrettillverkningen och de övriga 3 miljonerna på snusfabrikationen och röktobaken. Då måste ju monopolbolaget, för att kunna bära denna ytterligare skattebelastning, se till att icke omkostnaderna komma att ligga på vissa grenar av tillverkningen, så att det för den skull blir oförmöget att inleverera det som staten kräver.

En annan synpunkt, som varit avgörande i frågan, är importörernas ställning nu och när monopolet 1914 infördes. När 1914 års riksdag på särskilda utskottets förslag beslöt införa tobaksmonopol, utgick man från utskottets sida från den förutsättningen, att importen av utländska cigarrer skulle genom monolets tillkomst något försvåras. För den skull beslöt riksdagen en ersättning åt importörerna av utländska cigarrer av 10 %. Och denna ersättning skulle beräknas efter den omsättning, som vederbörande importörer haft av utländska cigarrer under närmast föregående år. För att belysa huru liten importen var på den tiden kan nämnas, att det belopp, som anslogs till ersättning för förminskad verksamhet för importörerna, uppgick till 180,000 kronor, d. v. s. med beräkning efter 10 % hade importen uppgått till ett värde av 1,800,000 kronor. Sedan beslöt man fortsätta importen för att, såsom också i utskottet betonades, hava en viss regulator på monopolbolaget, vad kvaliteerna angick. Importen gick 3 å 4 år i den riktningen, huvudsakligen importerades dyrare cigarrer. Men så kom andra förhållanden. Importörerna började genom att erbjuda högre rabatt, än monopolet gav sina återförsäljare, söka vinna större marknad. Monopolet har å sin sida sökt minska antalet tobaksaffärer i de större städerna. 1915 var antalet 700 i huvudstaden. Att minska dessas antal var önskvärt, och för den skull träffades avtal med tobakshandlarnas riksförbund, att inga flera skulle tillkomma utan handlandenas medgivande. Affärers tillkomst kunde icke hindras på annat sätt, än att monopolet icke medgav den högre rabatten å 15 %. På det sättet lyckades man nedbringa antalet tobaksaffärer från 700 till för närvarande 460. Det gällde att bringa ned antalet till vad som måste anses vara nationalekonomiskt nyttigt, men det tillintetgjordes också av importörerna. Vad som stegrade importörernas försäljningsmöjligheter var att, om en handlande icke kunde erhålla varor från monopolet, gick han bara till närmaste importör, och importörernas verksamhet utvidgades till att omfatta icke blott högre kvaliteter av cigarrer utan även cigarrer till lägre pris, och genom införande av högre rabatt sökte importörerna ointetgöra monolets strävanden att förminska tobakshandlarnas antal. Genom att på nytt införa handelsresandesystemet utvecklades den utländska importhandeln särskilt av cigarrer och kom att omfatta 7 å 8 gånger den storlek den hade då monopolet 1914 infördes. Naturligtvis skulle detta återverka på försäljningen av cigarrer. Monopolet tvingades bland annat att förliden höst erbjuda handlandena en omsättningspremie, som skulle uppväga importörernas erbjudande av högre försäljningsrabatt. Monopolet tvingades införa handelsresandesystemet för att icke komma fullständigt till korta gent emot importörerna. Denna utveckling har icke varit avsedd den dag, då monopolet 1914 infördes. Det är

på grund av denna utveckling i importhänseende man vill återföra importen till de dimensioner den hade 1914. Det är detta, som är avsikten med den del av den kungl. propositionen, som talar om skydd för den inhemska cigarrtillverkningen. Det är ingen skyddslagstiftning i vanlig bemärkelse, ingen tullagstiftning, åsyftande att giva bolaget möjlighet att intjäna oskäligen vinster genom tullskyddet. Bolaget är fullt kontrollerat. Styrelsens sammansättning är sådan, att majoriteten ligger i statens hand och därtill av preferensaktier på 17 miljoner kronor 12 miljoner hos Pensionsstyrelsen, så att i stort sett är staten ensam beslutande om vinsten och alla förhållanden i bolaget. Jag tror för min del, att inom denna kammare behövs det icke någon större utläggning för den, som läst utskottets utlåtande och propositionen, för att vara viss på att vad man här avser är att huvudsakligen göra det svenska monopolbolaget till det effektiva skatteinstrument, som staten anser sig behöva, och att återföra importhandeln till de dimensioner den hade före monolets tillkomst 1914. Nu är det klart, att de som organiserat importhandeln så, att den omfattar en stor del även av den svenska cigarrförsäljningen, resa motstånd mot en återgång. Men å andra sidan får icke förbises att om importhandeln får obehindrat fortgå, och den blir allt starkare och starkare, så komma monolets åtgärder, som gå ut på att återföra importen till normala proportioner, att tillintetgöras. Utskottet vill med sitt förslag, med de jämkade skattesatserna — som jag dock anser väl mycket jämkade, särskilt på cigarrer — bereda statsverket möjlighet att dels reglera den utländska importen, dels av den svenska tillverkningen få ut 12 miljoner kronor.

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

Den reservation, herr Röing avgivit, går i huvudsak ut från att av cigaretterna taga ut hela den inkomst statsverket ytterligare behöver. Var och en bör förstå det oriktiga i en sådan beskattning. Den utländska importen av cigarrer skulle enligt herr Röings reservation vara fri från ytterligare extra beskattning och den inhemska tillverkningen skulle bära det hela. Det är klart, att ett sådant beslut av riksdagen skulle föra med sig svårigheter för monolet att kunna uppfylla sin skatteuppgift, och därför har utskottet efter överbägande stannat vid att föreslå lösning av frågan efter de linjer, som i utskottets betänkande visas.

Till sist vill jag säga några ord om den reservation, som en ledamot av denna kammare avgivit. Denna reservation går ut på att man i fråga om cigaretter skulle gå något längre än vad utskottet velat gå med på. Orsaken till sänkningen av skattesatsen från 0,5 öre till 0,4 öre för cigaretter beror på sänkning av skattesatsen för importerade cigarrer. När man sänker skattesatsen för dessa från 6 till 4, ligger det i sakens natur, att det är oriktigt att bibehålla den på det som skall giva den största inkomsten, nämligen cigaretterna, vid den högre siffran, som Kungl. Maj:t föreslagit.

Men en annan sak spelar också en stor roll. Jag erkänner att, om det gällde att utarbeta lagstiftning mot bruket av cigaretter, och man skulle bortse från statsfinansiella behov av ökade inkomster, skulle jag

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

också vara med om åtgärder att minska konsumtionen av cigarretter särskilt bland ungdom. Men någon sådan fråga har icke blivit förelagd riksdagen, och det är nu icke fråga om att bringa ned konsumtionen av sådana varor inom riket, utan fråga är om att bereda statsverket ökade inkomster på denna näring. Det är så frågan föreligger inför riksdagen. En starkare beskattning på den del av verksamheten som giver största inkomsten, nämligen cigarretterna, kommer naturligtvis att föra med sig en kraftig konsumtionsminskning. Och jag kan nämna, att cigarrettförbrukningen minskats under de fem första veckorna i år jämfört med samma period i fjol med 20 %. Detta har inträffat, trots det ingen prisökning förekommit, och det har påverkat de inkomster staten beräknat att få, ty denna punkt är en av de känsligaste punkterna. Cigarrettkonsumtionen är sådan; den svänger upp och ner, i den mån priset ökas eller sänkes. Under sådana förhållanden anser jag det vara av vikt för kammaren att komma ihåg, att ehuru väl man kan önska att göra cigarretterna så dyra som möjligt — och även jag står på den linjen — bör man icke bortse från att den finansiella sidan av saken skadas mer och mer, ju mer man anlägger den synpunkten på saken. Monopolets möjligheter att bära den ekonomiska belastningen bero i hög grad på huruvida man kan uppehålla tillverkningen av de givande cigarrettmärkena, exempelvis den lilla 39:an, som jag nyss talade om och som går bra, så länge priset är såsom det nu är eller 3 öre per styck.

Jag vill med detta hava sagt att huru mycket kärlek man än kan ha till ökad cigarrettsbeskattning, bör man i detta sammanhang bortse därifrån, ty här gäller det en finansiell fråga och icke en hygienisk fråga.

Jag vill icke förlänga debatten; och då det icke gjorts några starkare invändningar mot förslaget, skall jag för min del be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr H e y m a n: Herr greve och talman! Då jag i utskottet gick till behandling av föreliggande fråga, lutade jag mest till den åsikten, att denna icke kunde lösas efter de i propositionen angivna principerna, men ju mera jag trängde in i frågan, ju mera stannade jag vid övertygelsen om, att det icke blott låte sig göras, utan även att det, såvitt möjligt vore, borde ske. På frågan torde det vara nödvändigt att lägga tre huvudsynpunkter, nämligen: 1:o, den statsfinansiella synpunkten, eller nödvändigheten av att genom tobaksmonopolet bereda statsverket inkomster eller i varje fall förebygga, att icke statsverket genom tobaksmonopolet tillskyndas förlust; 2:o, den industriella synpunkten eller att, så långt ske kan, för att icke onödigtvis öka arbetslösheten hålla tobaksmonopolets olika fabriktionsgrenar i gång; 3:o, den kommersiella synpunkten beträffande riksdagens utfästelser vid monolets start om den fria tobakshandelns okränkbarhet. Det har icke varit möjligt för utskottet att i full utsträckning tillfredsställa samtliga dessa synpunkter, men den lösning, som utskottet kommit till, är, såvitt jag kan finna, den bästa möjliga. Principen i den k. propositionen, d. v. s. in-

förande av stycketalsskatt å cigarrer, cigarreigarretter och cigarretter, har härvid hållits obruten. Det har endast varit i fråga om de olika skattebeloppens storlek vissa modifikationer eller böjningar prövats vara nödvändiga eller lämpliga. Jag anhåller emellertid, i trots av att herr Gustaf Nilsson i Kristianstad ville bevisa motsatsen, få betona, att vad Kungl. Maj:t begärt och även i största möjliga utsträckning erhållit, icke är annat än ett maskerat ökat tullskydd mot valutadumping eller precis detsamma som än hårdare pressade enskilda näringar vid 1921 års riksdag förgäves anhöllo. Tobaksmonopolet har, i trots av sin monopolställning, som givetvis lättar många inre konkurrenssvårigheter, och i trots av att det redan förut äger ett avundsvärt högt tullskydd, visat sig vara minst lika oförmöget som något enskilt företag att reda sig mot valutadumpings företeelser. Det bör därför fastslås, att regeringen med sin enda monopolistiska fabrikation nödgats gå i de enskilda näringarnas kölvatten och begära skydd för denna. — Att herr finansministern själv i viss mån betraktat denna vandring som en slags Canossafärd, vill jag sluta därav att tobaksspärren av den 9 januari detta år, som inledde aktionen, utfärdades av herr finansministern i en k. förordning, som befanns vara den första som påbjöds "utan Guds nåde". Jag vet därför, att mången tycker, att då just det parti, ur vilket regeringen framgått, är det som mest hårdnackat motsätter sig varje ökat tullskydd för enskilda näringar, bör man låta vid saken bero eller låta regeringen bäst den kunde krafsa sina redan mycket brända cigarrer ur elden. På denna ståndpunkt har jag dock icke kunnat ställa mig, dels av statsfinansiella skäl, dels tillfölje den överhandtagande arbetslösheten och dels slutligen på grund av rent protektionistiska skäl. Jag vill här icke yttra mig om lämpligheten av att använda ett tobaksmonopol såsom särskild statslig inkomstkälla, men då vi nu en gång hava det och det i sin verksamhet sysselsätter ett par tusen personer, och innan det eventuellt hinner bli avskaffat, så måste riksdagen hålla det om ryggen och icke låta det sjunka ned så, att det kommer att utgöra en spegelbild av något, för vilket det en gång i tiden tillkommit.

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

Tobaksmonopolets iråkade svårigheter gälla emellertid framför allt den överhandtagande cigarrimporten, mot vilken det icke kan skydda sig utan högre tull. Svårigheterna på denna punkt hava långt ifrån varit osjälvförvållade. Tobaksmonopolet har gjort stora dumheter, men det gör ju alla monopolföretag, och tobaksmonopolet har härutinnan icke lyckats utgöra något glädjande undantag, men å andra sidan — det är uppenbart — har markkursens katastrofala fall rest oöverstigliga hinder även för en normalt skött inhemsk cigarrfabrikation. Genom markkursens fall hava importörerna undan för undan kunnat inköpa cigarrer till allt billigare och billigare priser. — Härigenom hava de blivit i tillfälle att successivt höja återförsäljningsrabatten till cigarrminutörerna. Vid monolets start torde såväl monolet som importörerna hållit denna nere vid 15 %, men i detta nu hava importörerna, för att mera få detaljhandlarna på sin sida, velat och även kunnat höja återförsälj-

Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)

ningsrabatten till 30 à 35 % och monopolet har, för att icke aldeles bliva distanserat av importörerna, nödgats följa efter och beviljar även detta numera vid större försäljningar till engrossister men icke vid försäljningar till minutörer ända upp till 30 % återförsäljningsrabatt, något som dock för monopolets vidkommande men icke för importörerna blivit förlustbringande. Det kan således icke fränkommas, att icke importörerna vid rådande låga markkurs satts i tillfälle att föra ett mot monopolbolaget förödande handelskrig. — Att så är fallet framgår även av att på senare tid uppstått alltför många nya importörer. Att något dämpa dessa osunda handelsförhållanden torde icke kunna anses innebära ett kränkande av den fria handeln med tobaksvaror. Riksdagens tidigare härutinnan gjorda utfästelser voro grundade på *normala* förhållanden, icke på grund av världskatastrofens många oberäkneliga följder. — Herr Nylanders motionsförslag om likformig beskattning av utländska och inhemska cigarrer låter mycket tilltalande, men då denna jämnspeldhet endast skulle medföra ett status quo i berörda kommersiella missförhållanden har jag för min del icke kunnat reflektera på anbudet. Genom den av utskottet föreslagna stycketalsskatten av 4 öre per cigarr tror jag, att importen liksom vinstmöjligheterna å denna komma att återföras ungefär till vad de voro vid tiden för monopolets införande och sålunda bliva begränsade till vad *meningen var*. Det är uppenbar överdrift i talet om att en stycketalsskatt av 4 öre skulle förhindra all import. Vid rådande låga markkurs kommer säkerligen importen likafullt att bliva lagom besvärande för tobaksmonopolet. Vad som däremot framförallt inträffar är att importörerna genom minskad bruttovinst nödgas sänka återförsäljningsrabatten till minutörerna — men det var just dit vi ville komma — varjämte priset å de billigare importsorterna behöva höjas med 5 öre. — Å de dyrare sorterna däremot behöver ingen prisförhöjning alls äga rum, ty här klarar en fullt tillbörlig modifikation av mellanhandsvinsten ensamt upp det hela. — Jag äger i min hand numeriskt uppställda räkneexempel härpå, men jag skall icke upptaga kammarens tid med att nu föredraga dem. Herr Röing företer emellertid i sin reservation på sid. 15 trenne kalkyler, som skulle bevisa motsatsen, och jag nödgas därför att något närmare upptaga dessa till granskning. — Herr Röing har emellertid i dessa varit konungsligare än konungen själv, i det han utgått ifrån att en 20-öres cigarr i inköp kostar 4 öre, medan det i en den 19 januari 1922 av svenska tobaksgrossisternas förening genom Hjalmar Eliasson upprättad promemoria uppgives, att en 35-öres cigarr då kostade 4 öre i inköp. I slutet av förra året voro cigarrerna än billigare, vadan befintliga 30 miljoner nederlagscigarrer, vilka förmodligen komma att räcka under hela provisorietiden, sannolikt inköpts än billigare.

På en annan punkt i kalkylen är herr Röing ännu mer suveränt frikostig. Han beräknar nämligen den procentuella bruttovinsten, resp. återförsäljningsrabatten icke såsom sig bör å det ingående varupriset utan å minuthandlarnas utförsäljningspriser. Om man emellertid köper en vara, som med tull, frakt, skatt och andra engångskostnader inkal-

kyleras till 100 kronor, och man å denna vill hava 30 % bruttovinst, så säljer man den till 130 kronor men icke till 130 kronor plus 30 % härå, eller till 169 kronor, vilket i så fall i verkligheten betyder 69 eller en mera än fördubblad vinstprocent.

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor n. n.
(Forts.)*

Huru krystade herr Röings kalkyler i verkligheten äro, framgår även därur, att herr Röing anser, att en 20-, 25- å 30-öres cigarr i inköp kostar lika mycket, eller 4 öre i inköp. Herr Röing synes tro, att vi fortfarande stå under kristidens allra värsta företeelser, då en varas kvalitet höjdes enbart genom att en gång i veckan förse den med en högre prislapp.

Nu säger även herr Röing nederst på sid. 22 i sin reservation: "Hårt drabbas i sanning mången rättskaffens köpman, som har tobaksvaror å nederlag av det beslutade importförbudet, om propositionen eller utskottets hemställan godkännes av riksdagen", och till denna tankegång gav även herr Lindgren i Örebro sin anslutning, om jag fattade honom rätt. — För min del kan jag icke förstå detta tal. Tobakspärren inträffade nämligen den 9 januari, medan markkursen redan förra hösten rutschade ned från 6 till under 2 öre, vadan nederlagscigarrerna, för så vitt icke rena spekulationsaffärer föreligga, måste vara inköpta till rådande låga markkurs. Rätta förhållandet torde därför vara, att importörerna med dessa cigarrer komma i samma handelsläge, som om de nu köpa cigarrer på nytt, d. v. s. de få avstå en del av den beräknade bruttovinsten och lämna mindre återförsäljningsrabatt även å dessa.

Nu kan det till sist ställas den frågan: kunna cigarrminutörerna existera vid en nedsatt återförsäljningsrabatt, exempelvis om den begränsas till ursprungliga 15 %. På denna fråga kan man svara både ja och nej: ja, om det endast finnes ett tillräckligt antal distributörer; nej åter, om antalet är obehövt stort. Exempelvis här i Stockholm finnas fortfarande efter den reducering av deras antal, som herr Nilsson omnämnde att monopolet företagit, 460 tobakshandlare. Alla dessa kunna omöjligen existera på enbart tobakshandel vid en återförsäljningsrabatt av 15 %. Men om deras antal begränsades till behöfliga hundratalet, varigenom omsättningen för var och en komme att femdubblas, och än mera om dessa vid sidan av tobakshandel även sysslade med annan handel, skulle det säkerligen gå utmärkt. Ett av tidens största ekonomiska problem är tvevelsutän även hela det s.k. mellanhandelsproblemet. All handel är naturligtvis samhällsnyttig intill dess varorna bliva nöjaktigt distribuerade, men när varorna så att säga bliva överdistribuerade därigenom att ett onödigt stort antal mellanhänder härå söka sin utkomst torde — kan man väl säga — ett motsatt förhållande inträda. — Vore det så, att mellanhandeln vore obunden, skulle konkurrensens reglera det hela av sig själv, men så är visst icke fallet. Av trustlagstiftningskommittéens uttömmande betänkande finner man tvärtom eller att mellanhandeln numera i hög grad är bunden i karteller och sammanslutningar, men härav följer även obönhörligen att varufördyringarna proportionellt växa med antalet onödiga mellanhänder. — Märkvär-

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

digt är emellertid att finna hur litet den konsumerande allmänheten reagerar mot det ofta mycket höga tullskydd, som otvivelaktigt ligger i mellanhandelsomkostnaderna och hur känslig samma allmänhet är, då jordbruket eller industrien för sin tillvaro ifrågasätter ett tullskydd, som många gånger endast utgör en bråkdel av vad de onödigt många mellanhänderna oundgängligen behöva även vid en mycket blygsam existens.

Jag har, herr talman, med dessa ord velat hemställa om bifall till utskottets förslag.

Herr Åström: Om jag kommer till samma slut som den siste ärade talaren, blir det på grund av helt andra premisser än dem han utgick från. Han har här börjat med att påpeka, att staten i likhet med den enskilda industrien kommer och ber riksdagen om tullskydd, men man skulle likaväl kunna säga, att staten i likhet med andra industrier i detta fall begär en oskäligen vinst på det statliga industriella företaget, och denna oskäligen vinst måste staten begära på grund av nu rådande statsfinansiella förhållanden; detta torde ock vara betydligt riktigare. Men vad han däremot sade om detta skatteförslags innebörd och de olika synpunkter, ur vilka det måste ses, däri kan jag instämma med honom. Det gäller först att se efter, om detta skatteförslag lämnar ett så starkt skydd i synnerhet för de inom denna industri sysselsatta arbetskrafterna, som man har beräknat, och jag tror icke det är skäl att i detta avseende ställa för stora förhoppningar på vare sig den kungl. propositionen eller utskottets förslag därför att, om det också icke skulle kunna importeras några tobaksvaror här i landet under närmaste året, skulle knappast därigenom åstadkommas att ifrågavarande arbetare skulle få fullständigt arbetstillfälle hos det svenska tobaksmonopolet, då nämligen siffrorna giva vid handen, att mer än 58 miljoner cigarrer ligga på lager, d. v. s. förbrukningen av tobaksvaror är fylld för en tid av 15 månader framåt. Härtill kommer, att om konsumtionen minskas i samma proportion som hittills, ineliggande lager av cigarrer torde vara tillräckligt för en tid av ett och ett halvt år framåt. Men just cigarrarbetarna voro de, som hade behov av hjälp. Denna hjälp kan således icke komma i sådan utsträckning som önskligt skulle varit, men däremot kan det undan för undan utveckla sig så med skattesatserna, att monopolet kommer i samma förhållande till importen som existerade strax efter monopolets framträdande 1916 och 1917.

Om vi titta på den statistik, som utskottet består i detta avseende, och jämföra importen av olika tobaksslag, sådan den var 1916 och sådan den förekommer 1921, skall man finna, vilken oerhört snabb utveckling som ägt rum. Vi konstatera, att då tobakshandlarnas import av cigarrer i förhållande till monopolets försäljning 1916 i procent uppgick till ungefär 28, har den 1921 stigit till över 57. Importen av cigarrcigarretter utgjorde 1916 5 % och 1921 mer än 25 %; således har den femdubblats på detta område, och ungefär likartat är förhållandet, om man jämför

siffrorna å de övriga posterna. Orsaken till denna utveckling har förut blivit berörd, nämligen av herr Gustaf Nilsson, då han talade om denna sak, men för herr Gustaf Nilsson kan det vara ursäktligt, om han i detta avseendet försökte göra tobaksmonopolet så oskyldigt som gärna var möjligt för en styrelsemedlem i detsamma att åstadkomma. Det är icke alldeles säkert, att monopolbolaget självt är utan all skuld till denna utveckling, det är icke bara valutaförhållanden det beror på utan i hög grad på de affärsprinciper, som tillämpats från monolets håll. Monopolbolaget har nämligen lagt sig till med den föreställningen och i alltför hög grad velat göra gällande, att det såsom monopolbolag innehade samma ställning som det kungl. postverket. Men det går icke att i konkurrens med andra affärer lägga sin verksamhet efter sådana riktlinjer, utan man måste rätta sig efter den konkurrens, som finnes på olika områden. Då nu monopolbolaget omgärdar sig med bestämmelser, som gjort återkomsten av tobaksvarorna i vissa avseenden svår för försäljarna, så är det klart, att detta måste vara ägnat att främja importens ytterligare utveckling. Om man tänker på att t. ex. monopolbolaget fordrar förskotts betalning av handlandena — och exempelvis för landsbygdens handlande voro avsevärt stora svårigheter förenade härmed — under det att importörerna beviljade kredit, så förstår man, att ur affärssynpunkt importörerna hade en ganska lätt konkurrens. Det är kanske också möjligt, att monopolbolaget i allt för liten grad höll tillbaka, där det fanns möjlighet att stävja införsel av tobaksvaror. Ty det är icke bara genom importörerna som importen utvecklats till sådan höjdpunkt, utan här har förekommit en sorts import, som saknat allt berättigande, därför att den uteslutande kommit till för att på statens bekostnad åt vissa konsumenter skaffa billigare tobaksvaror. Det är icke så synnerligen länge sedan ett parti cigaretter från en bekant stor firma, Waldeck Astoria, incensierades till ett pris av 3 öre. Det vanliga priset är 12 öre, men om jag säger, att det var en lägre kvalitet och det riktiga priset då varit 10 öre, så skulle härför hava till statskassan lämnats en summa av 62,400 kronor. Nu licensierades detta parti av importören i Stockholm, Stora Kopparbergs Bergslags aktiebolag, ett av våra äldsta och största bolag här i landet, då det gäller andra affärer, till ett pris av endast 3 öre, och svenska staten fick i skatt 18,700 kronor, och det var således 43,680 kronor, som man lyckades undandraga staten bara på denna enda post. Åtskilliga andra sådana fall skulle kunna nämnas, då privata sammanlutningar ägt rum för att förskaffa vissa grupper billiga tobaksvaror och undgå högre skatt på det sätt att man satt det åstämplade priset ungefär i jämnhöjd med inköpspriset. På detta sätt har således importen också stigit. Därtill kommer, att under senare tid på grund av valutaförhållanden en del affärsmän, som saknat möjlighet att fortsätta på andra områden, insett, att tobaken kunde vara något att göra affärer med, och de hava givit kortare eller längre gästroller inom denna affärsbransch. De hava försålt icke bara såsom de gamla importfirmorna till återförsäljare, utan de hava skaffat sig agenter, som gått omkring i husen för att för-

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)

sälja sina varor. Och icke nog med detta; i vissa fall har man försått tobaksvaror till sådant pris, som enligt priskuranter och officiella meddelanden till kunderna med 25 % understigit de pris, till vilka större firmor, som gått lojala vägar, kunna lämna samma varor.

På det sättet har det kommit till en oerhörd stegring av importen, men det finns naturligtvis andra bidragande orsaker härtill, som jag emellertid icke skall trötta kammaren med att här upprepa. Det behövs otvivelaktigt en återgång till det tillstånd, som var rådande 1916 och 1917, och därmed äro vi framme vid att man kan påstå, att de kalkyler, som skulle gälla för ifrågavarande statsinkomster, icke gärna kunna komma att bliva med verkligheten överensstämmande. Ty man kan icke säga, att man minskar importen eller går tillbaka till normala förhållanden, samtidigt med att man beräknar, att staten skall erhålla skatt på samma antal cigarrer och cigarretter, som varit fallet under 1921, men det är vad man uti de vid ifrågavarande punkt gjorda kalkylerna går ut ifrån. Det får således prutas åtskilligt härpå. Det är möjligt, att det icke kommer att bli någon synnerligt nämnvärd vinst annat än på vissa slag av tobaksvaror, som hava en alldeles särskild förutsättning att hålla sig uppe. Man har i riksdagen försökt göra gällande, att ifrågavarande skattesatser skulle omöjliggöra importen. Det är möjligt, att man i fråga om cigarrer nog bort gå efter de linjer, som ett par talare här påpekat, så att skatten skulle begränsas till 3 öre, men åtskilligt har även sagts om, att det vore önskligt att även jämka när det gäller cigarrcigarretterna. Men då man kommer över till rökto-baken, har utskottet höjt regeringens förslag till 4 kronor per kilo. I enlighet med regeringens förslag tror jag man kunde gå ut från, att det icke behöfve ifrågakomma någon förhöjning av priset på rökto-bak i den allmänna handeln. Saken är att importörernas vinstmarginal, då det gäller import av rökto-bak, under sista tiden varit ganska stor. Jag tror även, att då det gäller den av utskottet ytterligare vidtagna höjningen, denna icke kommer att medföra någon nämnvärd höjning av rökto-bakspriset. I alla fall intager, kan jag säga, denna to-bak en undantagsställning. Den är utan konkurrens med monopolets to-bak, därför att köpare av rökto-bak, som vant sig vid de gamla standardmärkena, icke gärna övergå till annan rökto-bak. För min del tror jag således icke, att man behöfver befara någon stor minskning i inkomsterna, då det gäller detta område utan att siffrorna komma att hålla sig tämligen konstanta.

Vad sedan angår vad herr Heyman kom in på angående återförsäljarnas antal och rabattsystemet, vilket herr Gustaf Nilsson också var inne på, så får jag säga det att, när herr Gustaf Nilsson skisserade minskningen i återförsäljarnas antal i Stockholm, så var det monopolets uppfattning, han gjorde sig till to-
lk för. Men denna har icke sin motsvarighet i verkligheten. Monopolet får fram sin siffra, 460 tobaksaffärer i Stockholm, på det sättet, att det icke räknar med andra än de av monopolet vid dess tillkomst såsom speciella tobakshandlare erkända återförsäljarna. Därifrån avgå alla affärer, som av en eller annan anledning kom-

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

mit att byta ägare. Man kan förstå huru pass exakt detta är. Då, såsom fallet ofta är i ett äktenskap eller i en familj, man har en sådan tobaksaffär, men så dör mannen och hustrun övertager affären, då existerar icke längre affären i monopolets medvetande såsom — specialaffär. På samma sätt är det, om en änka, som har en tobaksaffär, dör, och något av barnen övertager affären. Då existerar icke heller den såsom speciell tobakshandel inför monopolet. I Stockholm finns det för närvarande anslutna till tobakshandlareföreningen 560 tobaksaffärer, och det finnes dessutom några, som icke tillhöra organisationen. Det är således en betydlig skillnad mellan monopolets siffror och de siffror, som förefinnas i verkligheten, även då det gäller butiker, där man har uteslutande tobakshandel. Men därtill komma tusentals återförsäljare i annan form.

När herr Heyman och herr Gustaf Nilsson talade om att importörerna genom att höja rabatten till återförsäljarna lyckats höja sin omsättning, var det nog en omskrivning. Man skulle lika gärna kunna säga, att importörerna lyckats höja omsättningen genom att monopolet sänkt rabatten och således komma fram till samma resultat.

Då det här gäller en del förhållanden, som ha berörts i övrigt under debatten, skall jag icke trötta därmed. Jag kan dock icke undgå att göra ett par randanmärkningar till.

I de beräkningar, som gjorts upp här, har bruttot i det kungl. förslaget på cigarretter upptagits till en och en kvarts miljon, och den beräknade inkomsten på snus med 611,700 kronor. Jag tycker, att utskottet varit alltför gentilt mot snusförbrukarna. Jag kan icke hjälpa, att jag tycker det kunnat gå för sig att taga denna av regeringen begärda skatten å 40 öre per kilogram. Möjligt är att snuset är så populärt, att man icke vågar röra vid detsamma. Möjligt är att denna uppfattning sammanhänger med vad som allmänt göres gällande i de stora tobaksaffärerna, icke minst vid Gustav Adolfstorg, att dess omsättning av snus står i intimt samband med riksdagens sammanträden; kanske delta medverkat till att man icke velat pålägga denna vara en så hög beskattning. Jag tycker, att man dock kunnat tillvarataga denna tillgång för staten, därför att det är en säker inkomst. Om en stor del av de andra kan man icke påstå, att de tillhöra den säkraste delen.

Nu finns det en sak, som utskottet icke berört, vilket förvånar mig i ganska hög grad. I tullnederlag lågo vid importförbudets utfärdande stora lager av redan inkomna tobaksvaror. Dessa skola enligt utskottets förslag beskattas precis på samma sätt som de, vilka importerats efter den nya skattelagens antagande. Det kan sägas, att det är nödvändigt, icke minst just med hänsyn till konkurrensen med monopolet från importens sida, men det kan ifrågasättas, om det är så synnerligen klokt från statsfinansiell synpunkt. Hade man under en kortare övergångstid lämnat dem, som hade sina lager på tullnederlag, tillfälle att utlösa detsamma emot en lägre skatteprocent än den, som nu föreslås att gälla för framtiden, så skulle följderna hava blivit, att varorna under denna korta tid kommit att i synnerligen stor utsträckning uttagas. Staten hade

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

fått in den gamla skatten, tullen och licensavgiften, samt även den nypålagda skatten på en ofantligt mycket kortare tid än som nu kommer att bli fallet. Det är mycket tänkbart, att man för en stor del av dessa partier icke kommer att få några nya skatter alls, därför att importörerna kunna komma att finna det fördelaktigare att låta stora delar av desamma kvarligga, till dess den nu antagna skattelagen upphör att gälla. Det skulle således otvivelaktigt hava varit fördelaktigt att här få en undantagsbestämmelse. Nu har man i utskottet icke upptagit denna fråga, och det torde väl vara tämligen lönlöst att framställa yrkande om en återremiss.

Det finnes däremot, herr talman, en punkt i utskottsbetänkandet, där jag icke kan undgå att yrka på en förändring. Det är blott en formalitet, men den kommer otvivelaktigt att vålla åtskilliga tråkigheter, då det gäller att bedöma skillnaden mellan cigarrer och cigarrcigarretter. I den anmärkning, som står på sidan 11 i utskottsbetänkandet, heter det: "I skattehänseende utgöres skillnaden mellan cigarr och cigarrcigarrett därav, att den senare saknar spets, har skuren inlaga samt i vikt understiger 3,3 kg. per 1.000 st." Detta är icke så alldeles riktigt, ty det finnes cigarrcigarretter, vilka understiga den angivna vikten men som hava spets, och denna bestämmelse kommer otvivelaktigt att vid tullbehandlingen och skattebeläggningen vålla åtskilliga svårigheter. Jag ber därför, herr talman, att få yrka, att detta ändras till: "i skattehänseende utgöres skillnaden mellan cigarr och cigarrcigarrett därav, att den senare har skuren inlaga samt i vikt understiger 3,3 kg. per 1.000 st." och att man således stryker bestämmelsen om frånvaro av spets, som skulle vara särskilt kännetecknande för cigarrcigarretterna och skilja dem från cigarrerna.

Herr Boman: Herr talman! Då vi i början av riksdagen fingo mottaga denna proposition, blev åtminstone jag i hög grad förvånad över, att det kunde vara en sådan brådska med att framlägga den, att, såsom det säges i statsrådsprotokollet, det icke varit möjligt att få styrelsen för tobaksmonopolet fulltaligt samlad för behandling av frågan. Min förvåning minskades icke av det förhållandet, att redan vid förra årets riksdag enskilda motioner om ökad tobaksbeskattning förelågo. Det talades då om att förberedande åtgärder för utredning av huru en sådan skatt borde läggas redan voro påbörjade. I varje fall synes det mig, att då tobaksmonopolets styrelse enligt utskottets som jag tror alldeles riktiga beteckning är ett viktigt statens skatteorgan, bör det vara i sin ordning att fordra, att Kungl. Maj:t först och riksdagen sedan få kännedom om åsikterna inom denna styrelse, som ju närmast har ansvaret för ifrågavarande förvaltning, och att den i sin helhet får tillfälle att yttra sig. Min förvåning minskades för resten icke, då man någon dag efter propositionens framläggande fick läsa i tidningsintervjuer, att verkställande direktören i monopolbolaget, innan han reste bort, förklarar, att han vore motståndare till förslaget. Men i handlingarna här finnes ingenting som angiver, hur han hade tänkt sig en erforderlig beskattning, vilket dock hade varit synnerligen intressant och kanske

värdefullt att veta vid behandlingen av den föreliggande propositionen liksom av utskottets förslag.

Det föreliggande förslaget innefattar en utväg att vinna skydd för det svenska monolets cigarrtillverkning i första hand och avser dessutom att bereda ökad inkomst åt staten från tobakshandlingen. För min del vågar jag bestämt betvivla, att någon ökad inkomst är möjlig att ernå. Såsom hela tobaksbeskattningen är lagd i en procentuellt utgående skatt å det s. k. priskurantpriset, d. v. s. det pris allmänheten betalar, är det givet, att det finnes en gräns, utöver vilken allmänheten icke förmår betala för sin tobaksförbrukning, och den gränsen tror jag nu är uppnådd. Ett ytterligare fördyrande kommer sålunda sannolikt endast att leda till att allmänheten måste övergå till något billigare varor, och då sjunker automatiskt statens inkomst. Man ökar alltså å ena sidan men skär samtidigt av på den andra sidan, och resultatet blir nog ingenting.

Däremot är det ju möjligt, att skatten kommer att bereda skydd för monolets cigarrtillverkning, ett skydd som till äventyrs kan vara erforderligt. Men det har den ledsamma sidan, att det samtidigt berövar allmänheten det skydd, som importmöjligheten bereder mot alltför dåliga eller dyra inhemska tobaksvaror. Skälet till att vid monolets införande importträtten lämnades öppen var väl närmast, att den skulle vara en sorts regulator mot missbruk av monopolställningen.

Man skall icke förvåna sig över att handeln helst vill föra utländska cigarrer, såsom monolet driver sin rörelse. En affärsman vill ju gärna söka bevara sina kunder. Importerar han, kan han skaffa sig en vara, som han kan vara ensam om, och han strävar naturligtvis efter att finna någon god och billig sort, som han kan tillhandahålla allmänheten. Arbetar han med monolets varor, finnas samma sorter till samma pris i vilken affär som helst. Det kan icke väcka handlens intresse att föra monopolvaror, som tillhandahållas på sådant sätt och, hittills åtminstone, endast på sådant sätt. Jag har dock hört talas om, att man nu skulle börja tillverka specialmärken för dem, som vilja hava sådana.

Nu uppträdde en talare, som är ledamot av utskottet och dessutom tillhör monolets styrelse. Han talade berömmande om monolets verksamhet, i det han framhöll, att tobaksbeskattningen före monolets införande endast utgjorde omkring 5 miljoner kronor, under det att medelsiffran för de sista fem åren varit icke mindre än 41 miljoner kronor. Men han glömde att tala om, att allmänheten under den fria handeln för hela sin tobaksförbrukning betalade 51 miljoner kronor, medan den nu betalar 196 miljoner kronor. När man fördyrat varorna så pass mycket, är det ju inte så oerhört svårt att åstadkomma den där ökade skatten. Det är dock allmänheten, som har betalat den, och det beror icke på någon särskild skicklighet hos monolet. Samme talare nämnde vidare, att en viss cigarrett såldes till samma pris nu som före kriget. Jag känner icke till detta, måhända är nu tobaken i cigarretten icke precis densamma men jag har tämligen god kännedom om artikeln

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

snus. Konsumtionen av den artikeln är ungefär densamma nu som före kriget. Före kriget betalade den snuskonsumerande allmänheten för sin förbrukning omkring 10 miljoner kronor om året. Enligt mono-
polets redogörelse för 1920 betalade allmänheten för sin snuskonsum-
tion 35 miljoner kronor. Det tycks vara en ganska kraftig ökning, som
ägt rum. Där tages det verkligen ut en skatt av förbrukarna.

I sin iver att bevisa ett statsmonopols företråde framför vad han behagade kalla ett enskilt monopol, nämligen sockerindustrien, yttrade samme talare, att sockret nu som bekant kostar tre gånger så mycket som före kriget, vilket vore ett exempel på hur ett enskilt monopol utnyttjar sin ställning. Jag tycker, att det uttrycket kan passa på ett folkmöte, men här i riksdagen veta vi väl, vad som är orsaken till det höga socker-
priset, nämligen statens garanti för betodlingen och betornas förädling. Det beror ingalunda på något företråde hos ett statsmonopol eller missbruk från ett enskilt monopol.

Av vad jag läst i de handlingar, som föreligga — jag har icke varit i tillfälle att deltaga i utskottets behandling — tror jag nog, att mono-
polets cigarrtillverkning har kommit i ett visst nödläge, och det kan ju icke vara lyckligt, att detta statens skatteinstrument skall komma alldeles ur funktion, varför det är möjligt, att något måste göras åt denna sak. Men jag undrar, om man inte skulle kunna finna en mera enkel metod att taga ut denna skyddstull — ty en skatt som utgår endast på importerad vara, brukar man kalla för tull. Jag skulle helst vilja ifrågasätta, om icke rent av hela åtgärden kunde begränsas till cigarrtillverkningen, där vi dock hava den ömma punkten, och skulle gärna, om det finnes några sympatier därför, ifrågasätta en återremiss.

Tills vidare vågar jag, herr talman, hemställa om återremiss.

Herr R u n e: Herr talman, mina herrar! De anmärkningar, som riktats mot utskottsbetänkandet och Kungl. Maj:ts förslag, vilka ju i huvudsak äro rätt lika, fastän Kungl. Maj:ts förslag något modifierats av utskottet, hava bland annat gått ut på att man icke genom förslaget skulle få in den ökade skatteintäkt, som Kungl. Maj:t har beräknat. Det är nog så, att konsumtionen av tobaksvaror har nedgått och väl den närmaste tiden kommer att nedgå så betydligt, att det är omöjligt att säga, om den ökade skatteintäkten kan påräknas. Men om man icke vidtog den åtgärd, som utskottet här har föreslagit, tror jag, att in-
täkten minskas än ytterligare, d. v. s. att statskassan i varje fall vinner ett betydande belopp genom att man vidtager den åtgärd, som här är föreslagen av utskottet. I detta fall är väl huvudsaken, att man ser till, att nedgången i statens inkomster begränsas eller att inkomsterna möjligen ökas.

Här har den siste talaren sagt, att den enda garanti, som allmän-
heten skulle hava för att icke få dåliga cigarrer och tobaksvaror i all-
mänhet, vore att importen kan upprätthållas, så att det kan åstadkommas den konkurrens, som man avsåg att i viss mån bibehålla, när man införde

tobaksmonopolet. Jag tror icke, att det kommer att visa sig i framtiden, att importen blir omöjliggjord genom den lösning av frågan, som utskottet föreslagit. Jag tror, att det kommer att visa sig, att om importörerna och mellanhänderna nöja sig med något mindre avance än de hittills haft, så skall det vara möjligt att fortfarande bedriva import, i all synnerhet i fråga om cigarrer av finare kvalitet.

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

När riksdagen ingriper i ekonomiska förhållanden, som beröra stora grupper av näringsidkare eller affärsmän, ser man ju alltid representanter för dessa, både utom och inom riksdagen, stå upp och säga, att näringen och industrien totalt fördärvas, om man går den väg, som riksdagen har tänkt. Vi veta, huru fallet var med sockeraffärerna i fjol, och vi hava många exempel på det. Nu går man tillväga på samma sätt, när det gäller tobakshandeln, men jag tror, att man icke får taga det alltför allvarligt. Det har ju i alla fall varit meningen, att konkurrensen egentligen skulle möjliggöras endast beträffande dyrare cigarrer, men att de billigare cigarrerna skulle tillverkas och säljas av monopolet.

Nu har man riktat ett skarpt klander mot monopolet, därför att det icke har skött sin rörelse affärsmässigt. Jag tar för givet, att det ligger en del sanning i detta. Jag tror nämligen icke att ett monopol-företag, vilket som helst, över huvud taget kan driva sin rörelse lika bra som den rörelse, som drives av enskilda företagare. Men man får ju också taga hänsyn till, att all handel och all industri varit utsatt för utomordentligt stora svårigheter på sista tiden. Förhållandena hava växlat i olika avseenden, och det har varit svårt att beräkna konjunkturerna. Omsättningen har gått ned högst betydligt och mycket hastigare än någon kunnat beräkna. Man ser ju, att även de skickligaste affärsmän misstagit sig på denna utveckling, och då är det icke underligt, om tobaksmonopolet också har kommit i en rätt svår situation. Det är ju alldeles klart, att när konsumtionen har varit mycket stark, har monopolet måst tänka på att förse sig med sin vara i rätt stor utsträckning. Sedan går konsumtionen ned betydligt, och samtidigt kommer en fruktansvärd import av utländska cigarrer. Då är det väl inte underligt, att det en vacker dag befinnes, att monopolet ligger inne med ett stort lager, trots att det verkligen försökt minska på tillverkningen, så långt det varit möjligt. Jag vill som sagt icke i någon mån göra mig solidarisk med monopolets sätt att sköta sina affärer, men jag tror, att det är överensstämmande med full rättvisa att även taga hänsyn till de svårigheter, som härvidlag hava förefunnits.

Det framhölls vidare av en talare, att man borde begränsa åtgärderna att gälla endast cigarrer. Ja, det är möjligt, om man endast avser att skydda monopolets cigarrtillverkning, men här är ju meningen att även nå ett statsfinansiellt mål. Man vill erhålla ökade statsintäkter av tobaksnäringen. Därvid är det ju fullkomligt säkert, att vad som i det avseendet har den minsta betydelsen är cigarrförsäljningen och cigarrtillverkningen. Det är övriga tobaksvaror, framför allt cigarrerterna och snuset, som i fråga om skatteintäkten spela den största rollen. Därför är det inte underligt, att såväl Kungl. Maj:t som utskottet

*Om särskild
skatt & tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

särskilt fäst sig vid dessa artiklar och lagt skatten så, att man på dessa varor skulle få in den ökade intäkt man vill ernå.

Det har vidare sagts, att det vore lämpligt att återremittera ärendet till utskottet. Återremiss påyrkades, för att man särskilt skulle kunna taga hänsyn till skatten på cigarrerna. Å andra sidan har det av reservanten herr Röing yrkats, att man skulle återförvisa ärendet för att åvägabringa en högre skatt på cigaretterna. Jag vill gärna medgiva, att jag från begynnelsen intagit den ståndpunkten, att jag icke skulle vara obenägen att något öka skatten på cigarrererna, t. o. m. utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, men under utskottsbehandlingen har det verkligen förebragts övertygande skäl för att man i detta fall icke borde gå längre än Kungl. Maj:t och knappt så långt. Utskottet har ju fixerat skatten på cigaretterna till 0.4 i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 0.5 öre per styck. Det har förebragts så starka skäl för den åtgärden, att jag har låtit mig övertygas, och det är min bestämda uppfattning, att man icke skulle kunna komma till någon ändring på denna punkt genom en återremiss.

Då sålunda enligt min uppfattning en återremiss, med hänsyn till vare sig skatten på cigarrerna eller cigaretterna, icke skulle vara till någon nytta, ber jag att få bestämt avråda kammaren från att gå med på ett sådant förslag. För närvarande är det ju så, att allt flyter i fråga om tobakshandeln. De importörer, som hava sina lager liggande på tullnederlag, och även andra, som syssla med tobaksaffärer, hava dock rättighet att begära, att ärendet snart nog skall bli avgjort. så att de få veta, vad de hava att rätta sig efter, då det gäller för dem att sköta sina affärer och säkerställa sin ekonomi, så långt möjligt är.

Jag har icke heller kunnat finna, att de skäl, som i övrigt äro anförda mot utskottets förslag, äro bärande, och jag anser, att det skulle vara fullständigt ändamålslost och även vara till ytterligare skada för cigarrimportörerna, om ärendet återremitterades, samt ber därför, herr greve och talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr statsrådet Thorsson: Herr greve och talman! Jag skall icke länge upptaga kammarens tid med detta ärende. Det har yttrats så mycket i detsamma, att jag förutsätter, att kammarens ledamöter redan hava fattat sin ståndpunkt. Jag vill endast kort och gott tillkännagiva, att jag för min del accepterar det av utskottet framlagda förslaget till lösning av frågan om tobaksbeskatning under den närmaste tiden.

Men under debatten här yttrande fällts, som jag anser, att jag något bör taga upp till skärskådande. Herr Lindgren från Örebro, som, om jag fattade rätt, talade för herr Röings reservation, antydde, att det var beklagligt, att när alla andra varor med undantag av spriten ramlade ned i pris, man skulle höja priset på tobaksvarorna. Herr Lindgren synes förgäta, att tobaken är ett skatteobjekt, som har särskilt intresse för statsmakterna. För att tillgodogöra sig den skattekraft, som detta objekt kan giva, ingrepa statsmakterna särskilt genom

monopolets införande, och detta ställdes i samband med att man rent av med denna skattekölla, om jag icke missminner mig, ville i någon mån finansiera folkpensioneringen. Då får man väl ändå säga, att genom de åtgärder, statsverket förut vidtagit, har man med öppna ögon gått in på den vägen, att detta icke skall vara en tillfällig skattekölla, utan en mera kontinuerlig. Jag är säker på att statsmakterna icke gått till den ökade spritskatten med samma förutsättning, utan tvärtom har det ju varit en mycket stark rörelse för att man skulle frigöra statens intressen från sprithantering för att därigenom understryka denna hanterings inverkan i socialt hänseende på ett starkare sätt än när det är fråga om tobaken, fast ju båda dessa saker mer eller mindre kunna betecknas som lyxartiklar.

Jag måste därför säga, att om man har tänkt sig att tillgripa en indirekt skatt, är tobaken en av de artiklar, som måste bli föremål för riksdagens uppmärksamhet. Sedan kan man visserligen diskutera, om den nu föreliggande skatten är väl avvägd. Den uppfattningen har ju starkt hävdats, att det av Kungl. Maj: t gjorda antagandet, att skatten skall giva ökad inkomst, kan visa sig icke slå in på grund av minskad omsättning. Ja, det förhåller sig så med alla skatter, som beräknas och byggas på konsumtionen, att man kan taga fel vid beräkningen av vad sådana skatteköllor giva, därför att de flöda mer eller mindre rikligt allt efter människornas konsumtion. När konsumtionen ökas, ökas statens intäkter, och när konsumtionen minskas, minskas statens intäkter. Det kan man icke komma ifrån vid någon beräkning. Vid sådant förhållande kan jag icke garantera, att de miljoner, som äro beräknade i den föreliggande propositionen, under alla omständigheter skola stå till statens förfogande, när den tidsperiod har gått, som avses i denna beräkning, utan här måste man hålla sig till ett sannolikt förhållande. Vid bedömandet av vad skatten kunde giva, sökte jag närma mig vad jag tyckte vara den säkra sidan genom att sänka beräkningarna med 2,5 miljoner kronor och har räknat med 12 miljoner, medan det ursprungligen räknades med 14,5 miljoner kronor.

Såsom framkommit här under debatten, finns det vid sidan om själva skattesumman också ett annat förhållande, som måste tagas med i beräkningen, nämligen att riksdagen genom sina föregående beslut infört detta monopol just med hänsyn till skatteintäkterna och det är att söka åter få i gång den produktion som nu avstannat. De som nu tala emot godkännande av det föreliggande förslaget anföra, att när det nu ligger 58 miljoner cigarrer i landet, så kommer detta att påtagligt inverka på den ekonomiska kalkylen, och man kommer möjligen icke att kunna i beräknad utsträckning omsätta ny tillverkade cigarrer. Jag har tagit denna stora lagerbehållning hos monopolet med i beräkningen och resonerat som så: om importen fortfar i samma utsträckning som förut, blir det antagligen mycket mindre uttaget av dessa 58 miljoner cigarrer, som ligga i lager. Omständigheterna äro nu sådana, att för tillfället importörerna, genom förmånliga inköp, utan att förlora någonting kunnat bevilja avsevärt höjda försäljningsprovisioner till återförsäljarna, och människorna äro en gång

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

sådana här i livet, att om de hava två saker att utbjuda och det på den ena lämnas tjugufem procent och på den andra femton procent, så skulle, även om den varan, på vilken det lämnas femton procent, i verkligheten vore bättre, ändå/den vara, på vilken det lämnas tjugufem procent, få ivrigare förespråkare hos dem, som ha hand om försäljningen. Vi måste räkna med vad som verkligen är nedlagt i den mänskliga naturen och försöka att icke göra för starka konstruktioner. Saken har ju faktiskt utvecklat så, att under den tid, när importörerna hade möjlighet att lämna högre provisioner till återförsäljarna än monopolbolaget hade på grund av sina bestämmelser, så gavs denna högre provision, och på det sättet letade sig den utländska produktionen ut till våra konsumenter.

Nu har det från flera håll framhållits, att det kan vara en liten inkonsekvens, och det var en talare, som stod på utskottets sida och tyckte, att regeringen själv borde få krasa kastanjerna ur elden. För min personliga del får jag säga, att jag inte intagit någon absolut ståndpunkt i frihandelsfrågan eller protektionistfrågan. Jag ser denna sak som en statsaffär, där staten har nedlagt avsevärda kostnader för att skaffa sig ett skatteobjekt. Om jag i den ställning, jag intager, finner, att det finnes starka intressen, som hålla på att göra de redan gjorda statsutläggerna om intet och göra detta skatteinstrument mindre kraftigt i fortsättningen, då är det min skyldighet att söka hindra dessa intressen uti sin framfart. Och då frågar jag icke efter, om det är riktigt efter frihandelsprincip eller efter protektionistisk princip, utan jag ser till, att om man söker kringskära en av riksdagen uttalad princip, så skall jag stoppa igen de kryphål vederbörande söka använda för att realisera sina syften.

Nu har det gjorts yrkande på, att detta ärende skulle återremitteras. För min del kan jag icke finna, att en återremiss i och för sig kan ha någon annan betydelse, än att man uppehåller det importförbud, som nu tvingar Kungl. Maj: t att varje vecka säga nej till tobakshandlaren, som komma och begära att få ut varor, som ligga inne på nederlag. Jag kan inte finna något praktiskt resultat av en återremiss. Alldeles säkert är det nog, att riksdagen får taga ställning till denna fråga under den närmaste tiden, och det lär väl bli på det viset, att vi måste söka efter nya skatteinkomster för att få debet och kredit att gå någorlunda ihop. Det går icke att vid riksdagens slut räkna ihop budgeten och säga: vi öka med några miljoner på den eller den posten. Det kan gå under uppgångsperioder, men det går alldeles icke under nedgångsperioder, och jag vill allvarligen betona, att den tendens, som fortfarande visar sig tvinga till minskad konsumtion, gör, att jag icke i dag anser den budget, som jag framlade för en månad sedan, lika säker, som jag ansåg den vara då. Under sådana förhållanden får riksdagen ta konsekvenserna, om den visar tillbaka denna skattesats. Är man benägen att tillgripa andra skattekällor, så tar jag emot vad jag får. Så länge jag har ansvaret för detta, så önskar jag gärna, att riksdagen är villig följa de direktiv som man i ansvarig ställning anser sig böra framlägga. Det är kanske oriktigt att säga direktiv, utan hellre bör man säga de

förslag, som man i all anspråkslöshet söker få fram till täckande av statens ekonomiska behov.

Det har här under debatten gjorts anmärkning på, att under denna tid kommit in förslag om licensiering av tobaksvaror till sådant pris, att det är uppenbart, att statsverket efter dessa grunder undandrages sin behöriga del i statens beräknade skatteintäkter. Det är omöjligt för mig att nu kunna ingå på ett bedömande av denna fråga. Jag kan endast lova, att vad på mig ankommer, skall jag se till, att även dessa kryphål täppas till snarast möjligt.

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

Herr Nilsson, Gustaf: Herr talman! Jag begärde ordet med anledning av det yrkande om återremiss, som här är gjort. Jag vill bara stryka under, att ledamöter av utskottsmajoriteten, som behandlat denna fråga, ha för mig förklarat, att en återremiss naturligtvis icke kan leda till, att utskottsmajoriteten intager en annan ståndpunkt, än vad den gjort. Det förslag, som reservanten, herr Röing, anser böra föranleda återremiss, har varit föremål för utskottets prövning, och såsom framgår av reservationen, har utskottet icke ansett sig kunna gå med på de av herr Röing framställda yrkandena. Härutöver vill jag be herr Åström, som i all vänlighet gjort gällande, att undertecknad i sin egenskap av styrelseledamot i tobaksmonopolet har del i detta, ursäkta, att jag icke velat framföra att monopolet skulle hava någon skuld till den ökade importen av cigarrer. Han ansåg, att det berodde i mycket hög grad på monopolet själv, och jag är den första att erkänna, att särskilt under krigsåren, då det icke fanns tobak att tillgå i riket, gjordes från monopolets sida allt i syfte att pressa ned försäljningen så mycket som möjligt, d. v. s. försvåra köp av tobaksvaror. Det fanns nämligen icke någon möjlighet att tillmötesgå vare sig de speciella tobakshandlarna som funnos eller andra. Jag har för min del icke ansett det i dag vara min uppgift att här uppträda och försvara vad monopolet i ena eller andra avseendet gjort. Jag vill för kammaren blott förklara, att även jag kan ursäkta herr Åström, då han i detta avseende anser, att tobaksmonopolet har sin del i de här svårigheterna för importens ökning, ty jag för min del skulle hava förvånat mig, om motsatsen inträffat. Såsom kammaren känner till, representerar herr Åström speciellt tobakshandlarkåren och i egenskap av dess ordförande måste han naturligtvis anse, att om monopolet i rabattavseende vidtager något, som icke överensstämmer med hans uppfattning, så är det från hans sida sett oriktigt. Jag har därför icke ansett, att denna fråga bör upptagas till behandling, då på den punkten vi nog aldrig komma överens, ty herr Åströms uppfattning att så stor rabatt som möjligt skall lämnas en återförsäljare, den delar jag icke, och den kan jag ej vara med om. Beträffande den linje, herr Heyman angav, finner jag det riktigast att genom minskning av antalet affärer söka bringa ned rabatten till de rimligaste proportionerna. Jag vill i fråga om de yrkanden herr Åström framställde till slut hänvisa till den anmärkning, som finnes i utskottets förslag om vad som skall avses med en cigarr-cigarrett. Han yrkade på, att det skulle strykas där det som talas om,

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

att cigarrcigarretten saknar spets och har skuren inlaga, och att man bara skulle behålla bestämmelsen, att cigarrcigarretten icke får i vikt överstiga 3,3 kg. per 1,000 st. Jag kan icke vara med om, att man går detta förslag till mötes eller besluter i enlighet därmed, ty denna anmärkning har kommit till, för att, om beskattningen blir olika på cigarrer och cigarrcigarretter, tobaksmonopolet skall vid en licensbehandling kunna bedöma, om de inkomna varorna skola behandlas såsom cigarrcigarretter eller såsom cigarrer, och för att få klarhet i vad som menas med cigarrcigarretter och cigarrer. Om man nu stryker de två begreppen »skuren inlaga» och »saknar spets» och bara behåller bestämmelsen om vikten, så kan det bli fara för, att man söker importera cigarrer i form av cigarrcigarretter, som man pressat ned i en vikt av 3,3 kg. per 1,000 st., och på det sättet kan staten undandragas en stor del av den beräknade skatteinkomsten. Under sådana förhållanden och då bestämmelsen i den anmärkning, som finnes, endast innehåller en förklarande upplysning om, hur vid licensbehandlingen skall tillgå, så har det ingen betydelse, om det står, såsom utskottet föreslagit, men det kan föranleda svårigheter, om man bara anger vikten såsom avgörande för benämningen på varan. Jag anser därför, att under sådana förhållanden ett bifall till herr Åströms förslag kan inveckla saken vid licensbehandlingen och att ett bifall till utskottets förslag med den anmärkning, som där finnes, icke kan på något sätt föranleda någon tvist och svårighet. Ur denna synpunkt hemställer jag fortfarande om bifall till utskottets förslag.

Herr Lindgren: Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet har tydligen missuppfattat mitt yttrande här. Jag har nämligen icke talat för eller yrkat bifall till herr Röings reservation, utan jag har talat för rent avslag och sålunda för ett bifall till herr Lithanders reservation. Jag tror även, att det är ett misstag, då herr statsrådet uppfattat mitt anförande så, att jag skulle ha förgätit, att tobaken är ett skatteobjekt som måste anlitas. Ingalunda! Jag har tvärtom tydligen understrukt, att jag icke har något emot, att man uttager även den extra skatt å tobaksvaror, varom nu är fråga, om detta vore möjligt, men jag har på skäl, som jag under mitt anförande framfört, uttalat, att jag för min del icke anser det vara möjligt att gå längre i fråga om tobaksskatten. Det förefaller mig också som om herr statsrådet under sitt yttrande kommit till ungefär samma resultat. Om jag icke fattade orätt, yttrade herr statsrådet själv, att det går icke att pålägga en vara den ena miljonen skatt efter den andra. Detta är också min uppfattning. Jag tror, att man har kommit till den punkt ifråga om beskattning av tobak, att under de tider, som nu råda, man icke kan komma längre. Jag erinrar mig i detta ögonblick den gamla berättelsen om en person, som lastade stör i skogen. Han sade: Orkar du den, så orkar du den, och så lastade han, tills hästen icke kunde rubba lasset. I ungefär samma situation tror jag, att man kommit ifråga om tobaksbeskattningen. Jag betvivlar visserligen icke, att man skulle kunna ta ut mera skatt av tobaken, än vad som nu är fallet, men jag tror, att det instrument, som på sin tid inrättats för uttagande

av dessa skatter, nämligen tobaksmonopolet, icke är så väl justerat, att man kan nå det mesta möjliga.

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

Jag har, herr greve och talman, tidigare yrkat bifall till herr Iithanders vid utskottsbetänkandet fogade reservation, men då här senare blivit framställt yrkande på återremiss av ärendet, vill jag återtaga mitt förra yrkande och instämma i det senare.

Herr Nilsson, Karl August: Endast ett par ord med anledning av de invändningar, som gjorts mot min reservation! Det är särskilt herr Gustaf Nilsson, som framfört som konsekvens av min reservation, att om vi skulle följa densamma, så skulle resultatet därav bli minskade skatteintäkter. Han sade t. o. m., att ju mera man belastar cigarretterna, ju mera går konsumtionen tillbaka. Ja, då skulle naturligtvis det riktiga sättet vara att ta bort skattebelastningen och därigenom öka konsumtionen och därmed även vinsten, men den skatt, det här är fråga om att lägga på, är verkligen icke så tillmätt, att man kan behöva befara, att konsumtionen på något sätt därigenom minskas, även om man tager ut den skatt, Kungl. Maj:t föreslagit. Det har visat sig under utskottsarbetet att man kan enbart på cigarretter taga ut det skattebelopp, som Kungl. Maj:t önskat få fram, och man skulle kunna göra det utan att pressa konsumtionen allt för mycket, just därför att konsumtionen av denna artikel visar tendens till ökning, medan den av de andra artiklarna går tillbaka. Jag tror, att det är ett fullkomligt misstag, att man minskar skatteintäkten genom att lägga på denna skatt av 0,5 öre per styck; i stället ligger saken nog så, att man därigenom säkerställer en skatteintäkt, som man annars *icke* får in. Emellertid vill jag också säga ett par ord till herr Heyman, som gav sig in på frågan om mellanhänderna och mellanhandsvinsten med en hänvisning till trustlagstiftningskommittén. Jag tycker för min del, att det var en litet för tidigt väckt fråga. Herr Heyman kunde helt säkert låtit den saken anstå, tills vi få den frågan på bordet. Då trustlagstiftningskommitténs betänkande är remitterat till kommerskollegium och andra, få vi väl snart reda på vad det kan innebära. Herr Heyman var också mycket egendomlig i sin motivering. Han ville ha ned antalet tobakshandlare, som han uppgav till 460 här i staden, i samma andetag, som han talade om den fria handeln, som icke skulle bindas av något. Ju mer man får ned antalet, dess mer får man ned konkurrensen, och från den synpunkten sett har herr Heyman naturligtvis utgått ifrån fel grund, men då herr Heyman särskilt gör gällande, att förhållandena med Stockholms tobakshandlare skulle vara avgörande i denna fråga, så glömmer han, att dessa 460 stycken äro en, låt mig säga, så ytterst ringa del av de 43,000 handlande, som lära finnas i landet, att de icke inverka på det stora hela, och i fråga om dessa andra 42,000 till 43,000 handlande gäller ju vad herr Heyman ville ha fram, att de icke allenast sälja tobaksvaror utan **andra** varor också, och herr Heyman vet lika bra som jag, att dessa övriga köpmän sälja icke bara tobak, utan även havregryn!

Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)

Herr Åström: Med anledning av ett yttrande av herr Gustaf Nilsson ber jag få säga några ord. Jag skall dock icke etablera någon debatt med honom om vår olika uppfattning angående procentsatsen. Det är mycket troligt, att vi hava lättare att komma överens med varandra, än vad herr Nilsson förutsåg, om han verkligen vill gilla den princip, efter vilken herr Heyman ville gå fram. Men skillnaden mellan herr Nilsson och mig är, att jag vill ha de här siffrorna icke bara på papperet utan i verkligheten, och när vi kommit därhän, tror jag, att vi bliva överens om procentsatsen. Att monolet anser och även styrelseledamoten herr Nilsson själv anser, att de möjligen varit något för bryska, då det gällt rabattsatsen, visas bäst av deras ställning till dessa premierabatter, som uti herr Röings reservation åstadkommit mycket buller och bång, ett buller, varom jag ber att få säga, att jag anser det vara ganska överflödigt, därför att det aldrig kan få den betydelse, som herr Röing ville få fram, då han sökte göra gällande, att monolet med dessa premieratsers införande har utlovat 30 % åt försäljarna. Ja, det är klart, att med de siffror, herr Röing själv framhållit, då han påvisat minskningen i försäljningen av cigarrer månad efter månad, måste det vara ett betydligt lägre försäljningsresultat, än förut varit fallet, om man samtidigt tager med i räkningen att priset på cigarrer i en del fall sänkts med fem, sex öre per styck och i en del fall, i fråga om cigarrer med högre kvalitet, med tio öre per styck. Och då det här gäller icke antalet sålda cigarrer, utan försäljningssumman för cigarrer, så är det så mycket omöjligare att tänka, att det skulle bliva något större procenttal, som här skulle ifrågakomma. För att få fem procent ytterligare måste en återförsäljare höja sin omsättning med $33\frac{1}{3}$ %, och det är knappast troligt under dessa omständigheter, när konsumtionen minskats med 20 %, att man kan åstadkomma ett sådant resultat. Jag vill dessutom säga, att herr Röings yttrande i sin reservation, att 7 % skulle vara den lägsta möjliga engrosrabatt som kunde tänkas, är nog en ganska stor överdrift. Under 1916—1917 ansågs procenten tillräcklig, fastän den i regel icke gick till mer än 5 % och i några enskilda fall till 10 %. För närvarande är den i en del fall uppe i 25 %, och om en del beskränningar skulle ske, ha vi icke skäl att känna oss allt för ledsna över detta.

Herr talmannen tillkännagav, att anslag utfärdats till sammanträdet fortsättande kl. 8 e. m.

Herr Nilsson, Gustaf: Herr talman! Endast ett par ord till herr Åström! Jag kan icke låta i protokollet stå oemotsagt herr Åströms yttrande, att tobaksmonolet kommit till insikt, att rabattsatsen varit för ringa och att monolet därför infört de s. k. omsättningspremierna. Det är långt ifrån fallet. Fortfarande måste jag hävda, att t. o. m. en rabattsats av 15 % är något för hög, när man utgår från, att staten genom skattepålägg jämt och ständigt håller prisen uppe. Omsättningspremierna ha tillkommit, därför att man ville få cigarrhandlarna att medverka till realisationen av det lager på 58,000,000 cigarrer, som ligger

inne och blir fördärvat, om det skall ligga lång tid. Det är en realisationspremie, och det är icke ett erkännande, att man gått för långt i fråga om rabattminskning beträffande dessa varor.

*Om särskild
skatt å tobaks-
varor m. m.
(Forts.)*

Herr Åström: Jag vill endast be herr Nilsson om ursäkt för att jag trodde för gott om monopolets styrelse.

I sammanhang härmed, herr talman, ber jag att få återtaga det yrkande, jag framställde om skillnaden mellan cigarrer och cigarrcigarretter, då man påpekat för mig, att det skulle vålla svårigheter i hög grad vid bedömandet av densamma. Jag har sålunda icke något emot, att skillnaden bestämmes i enlighet med utskottets förslag.

Överläggningen förklarades härmed slutad, varefter herr talmannen yttrade, att i fråga om de under behandling varande punkterna framkommit följande yrkanden: 1:o) att vad utskottet hemställt skulle bifallas; 2:o) av herr Nilson, Karl August, att vad utskottet hemställt skulle bifallas med den ändring, som förordats i den av honom i sådant avseende avgivna reservationen; samt 3:o) att punkterna skulle visas åter till utskottet.

Vid sedermera enligt dessa yrkanden framställda propositioner bifölls vad utskottet hemställt.

Punkten 4.

Lades till handlingarna.

Herr statsrådet Åkerman avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 28, med förslag till lag om tiden för företagande av rannsaking med häktad.

Herr talmannen uppstod nu och avlägsnade sig, varvid ledningen av kammarens förhandlingar övertogs av herr förste vice talmannen.

Vid ånyo skedd föredragning av bankoutskottets utlåtande nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av 9 § i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Efter föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner hänvisades av dessa, nr 28 till behandling av lagutskott, nr 65

till statsutskottet och nr 67 till jordbruksutskottet, varemot propositionen nr 71 nu på begäran bordlades.

Anmäldes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 33, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att vad bankoutskottet i sitt utlåtande nr 9 hemställt bifölles även av andra kammaren.

Anmäldes och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 34, till Konungen, i anledning av väckta motioner om ändring av 40 § i förordningen om kommunalstyrelse i stad.

Anmäldes och bordlades

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 2, i anledning av väckt motion om viss ändring i gällande grunder för förvaltningen av kronans domäner;

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av ett område tillhörande Västernorrlands regementes övningsfält vid Sollefteå;

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord; och

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark; samt

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden:

nr 1, i anledning av väckt motion angående framställning till regeringsmakten om intressepolitikens omvandling småningom till samvetspolitik samt därigenom ock regeringars omvandling småningom från partiregeringar till landsregeringar;

nr 2, i anledning av väckt motion om anhållan till regeringen att överväga frågan om avskaffande av den rena evangeliska läran m. m. samt införande i stället av kristendom i statens styrelse;

nr 3, i anledning av väckt motion om framställande av visst svenskt krav vid utrikespolitiska förhandlingar rörande förhållandet mellan den vita och de färgade, särskilt den gula rasen, m. m.;

nr 4, i anledning av väckt motion angående svenskt, eventuellt skandinaviskt, baltiskt eller allmänt småstatligt initiativ beträffande

militärväsendet, avrustning vid internationella förhandlingar angående militärväsendet;

nr 5, i anledning av väckt motion angående en fristående svensk, eventuellt nordisk, baltisk eller samfällt småstatlig avrustning;

nr 6, i anledning av väckt motion angående svenskt, eventuellt skandinaviskt, baltiskt eller samfällt småstatligt initiativ beträffande grundval för internationella förhandlingar om världens återuppbyggande; och

nr 7, i anledning av väckt motion om ersättande av minskning i frivilligt understöd för det oundgängliga ideella föreningsväsendet i Sverige.

Justerades protokollsutdrag för denna dag.

Då alla på föredragningslistan upptagna ärenden nu blivit genomgångna, medgav kammaren, på framställning av herr förste vice talmanen, att de anslag, som utfärdats till sammanträdets fortsättande på aftonen, finge nedtagas.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 2,05 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 24 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet *Svensson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 72, med förslag till lag om förlängning av vissa arrendeavtal;
nr 73, angående bestridande av kostnader för avhjälpande av vissa stormskador inom Älvsborgs fästning och Nya varvet; och

nr 74, angående bestridande av kostnader för utsändande av Stockholms stads större isbrytarfartyg »Isbrytaren II» till av is blockerade farvatten utmed rikets kuster.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 § i förordningen den 19 november 1920 om kommunal progressivskatt för åren 1921—1924;

nr 37, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om rätt att vid taxering för inkomst åtnjuta avdrag för erlagd byggnadsskatt; samt

nr 38, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående särskild skatt å tobaksvaror m. m.

Justerades protokollen för den 18 och den 20 innevarande månad.

Anmälades och bordlades konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av § 19 riksdagsordningen; och

nr 6, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående vissa ändringar i vallagen.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 71, angående höjning av kontrollavgifterna för guld- och silverarbeten m. m.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flera ledamöters begäran bankoutskottets utlåtanden nr 12 och 13, jordbruksutskottets utlåtanden nr 2—5 och första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden nr 1—7.

Efter föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner hänvisades dessa, nr 72 till behandling av lagutskott samt nr 73 och 74 till statsutskottet.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *Eriksson, Erik*, under 11 dagar från och med den 27 i denna månad.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,12 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
